

Nr 66

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förstatligandet av uppborädsverken och omorganisation av de lokala skattemyndigheterna, m. m.; given Stockholms slott den 18 mars 1966.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF ADOLF

Svante Lundkvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

På grundval av 1964 års principbeslut om uppborädsverkens förstatligande föreslås i propositionen att uppborädsväsendet i de 29 städer som har egen uppborädsförvaltning skall förstatligas den 1 januari 1967.

Övertagandet skall omfatta både uppborädsverkens arbetsuppgifter och den personal som finns anställd och är villig att gå över till den statliga organisationen. Huvudmannaskapsreformen berör i runt tal 1 900 tjänstemän.

Vidare framläggs förslag om lokal skattemyndighets arbetsuppgifter efter det att ADB-systemet införts inom folkbokförings- och uppborädsväsendet under år 1968. Bl. a. skall myndigheten i högre grad än nu biträda de lokala taxeringsnämnderna i deras arbete och intensifiera den arbetsgivarkontroll i fråga om skatter och avgifter som redan i dag ankommer på lokal skattemyndighet.

I propositionen redovisas även principer för en ny fögderiindelning. Dessa innebär att antalet lokala skattemyndigheter minskas från 185 till ca 120 genom att kontor på samma orter slås samman och vissa stationeringsorter dras in. Ny fögderiindelning föreslås bli genomförd den 1 januari 1967. Omorganisationen föranleder nya personalplaner för hela fögderiorganisationen, omfattande ca 3 200 tjänster. Under en övergångstid tills datareformen är genomförd behålls dock i huvudsak all personal inom den nuvarande statliga och kommunala organisationen.

Avtal har under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande slutits mellan statens avtalsverk och statstjänstemännens huvudorganisationer om lönesättning m. m. fr. o. m. 1967 års ingång för den fasta personalen inom den nya fögderiorganisationen. Av tjänsterna inom denna föreslås 1 080 bli ordinarie och övriga extra ordinarie. Härtill kommer tillfällig personal.

För budgetåret 1966/67 föreslås att anslagen till avlöningar och omkostnader för fögderiorganisationen förs upp med 44 260 000 resp. 4 700 000 kr.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 18 mars
1966.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler statsrådet Lundkvist *fråga om förstattligandet av uppbördsverken och omorganisation av de lokala skattemyndigheterna, m. m.* och anför.

I statsverkspropositionen (bil. 13 s. 52) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, beräkna till Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar ett förslagsanslag av 44 500 000 kr. och till Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader ett förslagsanslag av 3 500 000 kr. Beredningen av denna fråga är nu avslutad.

Inledning

I den omfattning gällande bestämmelser föreskriver handhas väsentliga uppgifter inom folkbokförings-, taxerings- och uppbördsväsendet i varje län av lokala skattemyndigheter som är underställda länsstyrelsen. Inom fögderi, dvs. på landet och i stad eller del av stad som enligt förordnande av Kungl. Maj:t tillhör fögderi, är häradsskrivaren lokal skattemyndighet. Antalet fögderier är 156. För lokal skattemyndighet i fögderi är staten huvudman. I stad med egen uppbördsförvaltning, dvs. stad eller del av stad som inte tillhör fögderi, är kronokamreraren (i Stockholm uppbördsdirektören) lokal skattemyndighet och chef för stadens uppbördsverk. Antalet städer med kommunala uppbördsverk är f. n. 29. Uppbördsväsendet i dessa städer bekostas i huvudsak av städerna själva.

På grundval av Kungl. Maj:ts förslag i prop. 1963: 32 angående riktlinjer för organisationen av folkbokförings- och uppbördsväsendet, m. m. har 1963 års riksdag (SU 41, rskr 101) fattat principbeslut om övergång till automatisk databehandling (ADB) inom ifrågavarande verksamhetsområden. ADB-systemet avses bli genomfört omkring årsskiftet 1967—1968. Vidare har 1964 års riksdag (prop. 1964: 157, SU 164, rskr 342) fattat principbeslut om att staten skall överta huvudmannaskapet för uppbördsväsendet i de

städer som nu har egen uppbördsförvaltning. Huvudmannaskapsreformen har föreslagits skola genomföras senast den 1 januari 1967.

Vid sin anmälan av nyssnämnda prop. 1963: 32 uttalade föredragande departementschefen, att den föreslagna datareformen får betydande återverkningar för de lokala skattemyndigheternas del. Påbörjad utredning om dessa myndigheters framtida organisation och verksamhet borde fullföljas och utredningsarbetet planläggas så, att i varje fall huvuddragen av den framtida organisationen kunde föreligga utarbetade vid tidpunkten för övergången till ADB-system. Utredningsarbetet har sedermera uppdragits åt *centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden (CFU)*, som också fått i uppdrag att undersöka de organisatoriska förutsättningarna och formerna samt den närmare tidpunkten för uppbördsverkens förstatligande.

Under hösten 1965 har CFU avgett tre betänkanden (stencilerade), *betänkande 1* den 20 augusti 1965, benämnt »Uppbördsverkens förstatligande», *betänkande 2* den 27 oktober 1965 om »Lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation» och *betänkande 3* den 16 december 1965 »angående den lokala skattemyndigheten i Stockholm, dess arbetsuppgifter och organisation m. m.»

I betänkande 1 föreslår nämnden att de kommunala uppbördsverken förstatligas den 1 januari 1967. Vidare lämnas förslag till övergångsordningar och författningsreglering av övergångsfrågorna. Nämnden rekommenderar att statsverket övertar uppbördsverken med deras nuvarande arbetsuppgifter och personalorganisation.

Remissyttranden över detta betänkande har avgetts av riksförsäkringsverket, byggnadsstyrelsen, statskontoret, riksrevisionsverket, statens nämnd för förhandlingar med kommuner, exekutionsväsendets organisationsnämnd, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i samtliga län utom Gotlands, Skara-förvaltningens personalnämnd, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförvaltningens personalnämnd, Svenska landstingsförbundet, Svenska s'adsförbundet, Svenska kommunförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Föreningen Sveriges kronokamrerare. Överståthållarämbetet har bifogat yttrande av Stockholms stad och länsstyrelserna yttranden av städerna Södertälje, Uppsala, Nyköping, Eskilstuna, Norrköping, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Malmö, Hälsingborg, Lund, Landskrona, Halmstad, Göteborg, Uddevalla, Borås, Karlstad, Kristinehamn, Örebro, Västerås, Gävle, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå, dvs. de 29 städer där det f. n. finns kommunal uppbördsförvaltning.

Nämnden redogör i betänkande 2 för de ändringar av lokal skattemyndighets arbetsuppgifter som datareformen kommer att medföra och lämnar förslag rörande verksamhetens art och omfattning i fortsättningen. I betänkandet föreslår nämnden också att den nuvarande distriktsindelningen för

lokal skattemyndighet revideras den 1 januari 1967. Vidare lägger nämnden fram förslag till personalorganisation för de nya lokala skattemyndigheterna.

Remissyttranden över sistnämnda betänkande har avgetts av riksförsäkringsverket, byggnadsstyrelsen, statskontoret, kammarrätten, riksrevisionsverket, riksskattenämnden, riksarkivet, exekutionsväsendets organisationsnämnd, överståthållarämbetet och länsstyrelserna i samtliga län, landskontorsutredningen, Civila statsförvaltningens personalnämnd, Svenska stadsförbundet, Svenska kommunförbundet, Sveriges industriförbund, SACO, TCO, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Sveriges häradsskrivarförening och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund. Vid länsstyrelsernas remissyttranden har fogats yttranden från fyra kronofogdemyndigheter, 61 häradsskrivare, nio kronokamrerare och fem lokalavdelningar för länens häradsskrivare, vidare från 56 kommunala samarbetsnämnder eller kommunförbund, 54 kommuner och två försäkringskassor.

I nämndens betänkande 3 slutligen lämnas vissa återstående förslag, som främst berör den lokala skattemyndigheten (uppbördsverket) i Stockholm och avser dess framtida arbetsuppgifter och personalorganisation m. m. Remissyttranden häröver har avgetts av riksförsäkringsverket, byggnadsstyrelsen, statskontoret, kammarrätten, riksrevisionsverket, riksskattenämnden, riksarkivet, exekutionsväsendets organisationsnämnd, överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Civila statsförvaltningens personalnämnd, Svenska kommunförbundet, Sveriges industriförbund, SACO, TCO, Föreningen Sveriges kronokamrerare och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund. Vid överståthållarämbetets remissvar har fogats yttrande från Stockholms stad, åtföljt av utlåtanden av uppbördsdirektören i Stockholm, stadens kammarkontor, uppbördsdirektion och drätselråd.

Avtal har den 13 mars 1966 slutits mellan statens avtalsverk och statstjänstemännens huvudorganisationer angående anställnings- och arbetsvillkor m. m. för tjänstemän inom den blivande statliga fögderiorganisationen fr. o. m. den 1 januari 1967. Sedan Kungl. Maj:t överlämnat avtalet till riksdagens löne delegation för prövning, har delegationen denna dag godkänt avtalet under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningar som legat till grund för avtalet.

Jag anhåller nu att till närmare behandling få ta upp frågor om förstatligandet av de kommunala uppbördsverken och organisationen för lokal skattemyndighet för tiden fr. o. m. 1967 års ingång.

De lagstiftningsfrågor som aktualiseras av förstatligandet och organisationsförändringarna avser jag att anmäla i ett sammanhang senare i dag.

Uppbördsverkens förstatligande

Nuvarande förhållanden

Enligt 2 § 2 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272) förstås med lokal skattemyndighet på landet häradsskrivare och i stad med egen uppbördsförvaltning kronokamrerare. Häradsskrivarens tjänstgöringsområde är fögderiet och hans expedition benämns häradsskrivarkontor. Kronokamrerarens tjänstgöringsområde är staden. I stad finns uppbördsverk för vilket kronokamreraren är chef.

De lokala skattemyndigheterna i stad resp. fögderi har i huvudsak likartade funktioner. Arbetsuppgifterna för lokal skattemyndighet omfattar medverkan inom folkbokföringen, som består i att bl. a. förrätta mantalskrivning och ombesörja uppgifter som har samband därmed, föra kortregister m. m. över personer och fastigheter inom verksamhetsområdet samt komplettera och färdigställa röstlängder. I fråga om källskattearbetet är lokal skattemyndighet första instans och har att utfärda debetsedlar å preliminär skatt, besluta om jämkning av sådan skatt och om anstånd samt utöva kontroll av att arbetsgivarna fullgör sina skyldigheter enligt uppbördsförordningen. Lokal skattemyndighet medverkar i taxeringsarbetet främst genom att åt taxeringsnämnderna sortera inkomna självdeklarationer och kontrolluppgifter, fördela taxeringsmaterialet mellan lokala och särskilda taxeringsnämnder samt ombesörja längdföringen av taxeringsnämndernas beslut. Debitering m. m. av slutlig och tillkommande skatt samt fastställande av pensionsgrundande inkomst åvilar lokal skattemyndighet. Därutöver har de lokala skattemyndigheterna tillagts åtskilliga lokala administrativa uppgifter inom folkbokföring, taxering, uppbörd och allmän försäkring.

Lokal skattemyndighet i stad med egen uppbördsförvaltning har tillagts ytterligare arbetsuppgifter som i fögderi inte utförs vid häradsskrivarkontoren utan i stället åvilar bl. a. länsstyrelserna.

För Stockholm och Göteborg gäller i fråga om folkbokföringen särskilda bestämmelser, enligt vilka uppbördsverken medverkar i kyrkobokföringen som i övriga delar av landet ankommer på pastor. Uppbördsverken i dessa städer skall sålunda bl. a. ta emot flyttningsanmälningar, avgöra frågor om rätt kyrkobokföringsort, m. m. Vidare ombesörjer de i stället för pastor erforderlig förskrivning. Uppbördsverken i de båda städerna har fortlöpande civil bokföring av stadens befolkning, centralbokföring, vid sidan av den kyrkliga registreringen. Den civila registreringen, som är av gammalt datum, sker i s. k. folkregister med därtill hörande extraregister av olika slag. Vid

flyttningar till och från staden samt inom staden sker pastorsämbetenas utväxling av personakter via uppbördsvirket.

Uppbördsvirken i Stockholm, Göteborg och Malmö är liksom länsstyrelserna länsbyråer för folkbokföringen. I denna egenskap skall de bl. a. föra tryckande register över befolkningen och fastigheterna i staden, upprätta stommar till mantals-, taxerings- och röstlängder, m. m. Utöver uppgifter som eljest åligger länsbyrå skall uppbördsvirket i Stockholm föra tryckande register över personer som inte är skrivna i riket men kan antas bli taxerade i staden.

Kostnaderna för de tryckande registren hos uppbördsvirken i Stockholm, Göteborg och Malmö ersätts delvis av statsmedel. För budgetåret 1964/65 har denna ersättning utgjort 191 000 kr. Övriga uppbördsvirk, som inte har egna tryckande register, betalar ersättning till statsverket för tryckningsarbeten som utförs av länsstyrelserna, en ersättning som för motsvarande tid kan beräknas till i runt tal 680 000 kr.

Bland övriga säruppgifter för lokal skattemyndighet i stad med egen uppbördsförvaltning kan nämnas inom folkbokföringsområdet mottagning och sortering av mantalsuppgifter, inom taxeringen större service gentemot taxeringsnämnderna och deklaranterna än vad som sker i fögderierna, inom uppbördens bl. a. kreditering av skatt samt arbetsgivar kontroll med i huvudsak egen personal. I fråga om medverkan vid handhavandet av den allmänna försäkringen är uppbördsvirk och häradskrivarkontor helt likställda. Dock skall i Stockholm pensionsgrundande inkomst bestämmas samt arbetsgivaruppgifterna tas emot och granskas av överståthållarämbetet i stället för av uppbördsvirket.

Gottgörelse för den medverkan i taxeringsarbetet som lämnas av lokal skattemyndighet i stad med egen uppbördsförvaltning utgår enligt 129 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) av statsmedel. I enlighet härmed har för budgetåret 1963/64 betalats ut i runt tal 1 400 000 kr. till Stockholm, 750 000 kr. till Göteborg och 1 500 000 kr. till övriga uppbördsstäder.

Enligt 62 § uppbördskungörelsen den 16 oktober 1953 (nr 628) skall stad med egen uppbördsförvaltning ersätta postverket dess kostnader för uppbörd av skatt m. m., såvitt angår skattskyldiga i staden. Städernas avgifter för postens medverkan utgjorde år 1964 i runt tal sammanlagt 4 722 000 kr., varav för Stockholm 1 538 000 kr., för Göteborg 704 000 kr. och för Malmö 441 000 kr. samt för övriga städer 2 039 000 kr.

För städernas medverkan i ATP-arbetet utgår viss ersättning från allmänna pensionsfonden. För år 1964 har sålunda betalats ut i runt tal 135 000 kr. till Stockholm, 807 000 kr. till Göteborg, 474 000 kr. till Malmö och 2 535 000 kr. till övriga städer.

Utan att detta framgår av föreskrifter i folkbokförings-, taxerings- eller uppbördsförordningarna har uppbördsvirken f. n. också att fullgöra vissa

andra beskattningen närliggande säruppgifter, främst i deras egenskap av kommunala organ.

Mer än en tredjedel av Sveriges befolkning bor i de 29 städer som har egen uppborðsförvaltning. Personalbehovet vid uppborðsverken i dessa städer påverkas självfallet i hög grad av invånarantalet, som varierar mellan lägst ca 20 000 och högst ca 800 000. Totalt uppgår personalen till ca 1 900 personer (årsarbetskrafter), varav drygt 300 är chefs- och assistentpersonal. Av uppgifter rörande folkmängd, personalstyrka och lönekostnader för varje uppborðsverk som nämnden redovisat framgår emellertid att det även relativt sett finns vissa skillnader uppborðsverken emellan. Skillnaden beror sannolikt på lokala förhållanden samt på faktorer som inte tillåter en rättvisande jämförelse.

Som kommunalt organ sorterar uppborðsverk i regel under stadens drättselkammare i administrativt och ekonomiskt hänseende. Uppborðsverkets chef — kronokamreraren — lyder emellertid under länsstyrelsen i de avseenden och den omfattning som anges i särskilda bestämmelser.

I fråga om personalens nuvarande anställningsvillkor framgår att flertalet är i kommunal mening ordinarie tjänstemän med viss ömsesidig uppsägningstid. Den som har innehaft ordinarie tjänst hos kommunen under minst 15 år eller, om han fyllt 40 år, under minst 10 år, kan sägas upp från kommunens sida endast om uppsägningen föranleds av att tjänsten har dragits in. I sistnämnda fall skall staden iaktta en uppsägningstid av ett år. I övrigt finns vid uppborðsverken extra tjänstemän och annan tillfällig personal.

Liksom i fråga om personalstyrkan föreligger skillnader uppborðsverken emellan också i den inre organisationen. Det medelstora eller mindre uppborðsverket fungerar i allmänhet som en enda arbetsenhet under kronokamrerarens ledning. Vid de större uppborðsverken kan urskiljas två organisationsformer. I det ena fallet, t. ex. i Stockholm och Norrköping, har indelningen skett enbart med hänsyn till arbetsuppgifternas art, dvs. i specialavdelningar. För allmänheten finns en gemensam central expedition. Utmärkande för den andra organisationsformen — t. ex. i Göteborg, Malmö, Uppsala — är att indelningen har skett efter geografisk grund församlings- eller stadsdelsvis på olika avdelningar, som var och en sköter det stora flertalet arbetsuppgifter i den mån de berör stadsdelen. Vid sidan av dessa avdelningar finns ett fåtal specialavdelningar. Varje avdelning har i regel egen expedition.

Nämnden

Nämnden tar först upp frågan om uppborðsverkens övertagande i befintligt eller reviderat skick. Inledningsvis erinrar nämnden om att denna fråga tidigare har behandlats av 1955 års stadsutredning som framhöll (SOU

1962: 9) att datareformen kunde väntas medföra betydande omläggningar av den lokala organisationen varvid begränsning och omflyttning av personal kunde förutses. Enligt stadsutredningen borde det statliga huvudmannskapet principiellt avse en reviderad organisation och sålunda inte den tidigare kommunala. En av utredningens experter lade emellertid i särskilt yttrande fram skäl för ett förstatligande i befintligt skick och framhöll bl. a. att statsverket hade intresse av att tillvarata och utnyttja uppborðsverkens specialutbildade personal.

Nämnden redogör för frågans vidare bedömning av de remissinstanser, som avgav yttranden över en inom finansdepartementet upprättad, den 20 november 1963 dagtecknad »PM angående avveckling av vissa av städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten». Departementspromemorian och remissvaren finns omnämnda i prop. 1964: 157, som låg till grund för 1964 års riksdags principbeslut om att uppborðsverken skall förstatligas (SU 164, rskr 342). Av redogörelsen där framgår att flertalet av dem som yttrade sig i denna fråga ansåg att statsverket borde ikläda sig ansvaret för uppborðsverkens organisation i befintligt skick. Föredragande departementschefen framhöll, att det i avbidan på ytterligare utredning rörande förutsättningarna för förstatligandet inte fanns skäl för honom att då gå in på vilken personalorganisation som staten skulle överta. Inte heller riksdagen gjorde något uttalande på denna punkt.

Uppborðsverkens säruppgifter

Enligt nämnden har man anledning att först diskutera uppborðsverkens säruppgifter och ta ställning till om uppborðsverk och häradskrivarkontor behöver likriktas med avseende på verksamheten. Bl. a. för datareformens genomförande är det angeläget att man söker komma ifrån rådande olikheter, men det är inget som hindrar, att man tills vidare har kvar vissa säruppgifter.

I fråga om *kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg* anför nämnden, att avvikande rutiner och därav föranledd sÄrlagstiftning måste beaktas, så snart administrativa ändringar övervägs i ett eller annat avseende. Man måste därför i samband med de nu förestående reformerna ta ställning till om den hittills tillämpade ordningen i de båda städerna skall bestå tills vidare eller om man skall gå över till det förfarande som tillämpas för landet i övrigt.

För att kunna medverka på föreskrivet sätt i kyrkobokföringen har de båda uppborðsverken ca 10 % mer personal än som annars skulle behövas. Denna medverkan i kyrkobokföringen innebär emellertid fördelar både för uppborðsverken själva och för allmänheten vid handläggning av bl. a. skatte- och uppborðsfrågor. Kontakten med andra myndigheter, t. ex. försäkringskassa, polisväsendet och arbetsmarknadsstyrelsen, samt med industrin och allmänheten i arbetet med taxering och uppborð har också i

praktiken visat sig vara till nytta när lokal skattemyndighet avgör kyrkobokföringsfrågor.

Utan att gå in på för- och nackdelar med den särskilda ordningen för kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg finner nämnden det vara tillräckligt att påpeka, att frågan om primärregistreringen skall ske hos pastor eller hos annat organ kommer att tas upp av nämnden i anslutning till det utredningsarbete som pågår inom 1958 års utredning kyrka—stat. Att upphäva särbestämmelserna om kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg skulle visserligen medföra arbetslättnad och personalreducering för uppbördsverken, men å andra sidan skulle pastorsämbetena då behöva förstärkas i motsvarande grad. I avvaktan på den slutliga utformningen av folkbokföringen i landet synes det inte vara rationellt att nu vidta någon genomgripande ändring av det inarbetade förfarandet. De rationaliseringar, som det finns möjlighet att göra, kommer att övervägas ytterligare.

En särskild fråga är hur kyrkobokföringen skall ordnas i områden som inkorporeras med Stockholm eller Göteborg. I samband med de inkorporeringar som har skett tidigare har man gjort motsvarande justeringar av uppbördsverkens verksamhetsområden, varvid kyrkobokföringen i de nytilkomna stadsdelarna samtidigt har anpassats till de för storstaden gällande särbestämmelserna. Att döma av tidigare erfarenheter har dylik ändring kunnat ske utan svårighet, framhåller nämnden. Inte minst med hänsyn till befolkningens stora rörlighet skulle ett förfarande med två olika system i en och samma stad bli besvärande såväl från administrativ synpunkt som för allmänheten.

Nämnden föreslår, att kyrkobokföringssystemet i Stockholm och Göteborg lämnas utan ändring i avvaktan på kommande översyn av kyrkobokföringen i landet samt att den centralbokföring m. m., som nu åvilar de båda kommunala uppbördsverken, får bestå t. v. även efter huvudmannaskapsreformen. I den mån nya områden inkorporeras med Stockholm eller Göteborg föreslås att även de nya stadsdelarna omfattas av ifrågavarande storstads-system.

Att länsbyråverksamheten i Stockholm, Göteborg och Malmö hittills har ankommit på resp. uppbördsverk grundar sig på avtal mellan staten och de tre städerna, som uppbär ersättning för sin medverkan.

Uppbördsverket i Stockholm, som har tillstånd att övergångsvis använda ADB-maskiner för vissa arbetsuppgifter inom folkbokföring, taxering och uppbörd, utnyttjar sin adressmaskinanläggning endast för den löpande registreringen av fysiska personer i staden samt för avisering, upplyser nämnden. I övrigt är förfarandet vid verkets länsbyrå automatiserat. Genom att länsbyråverksamheten för storstäderna är förlagd till uppbördsverken avlastas berörda länsstyrelser motsvarande arbetsuppgifter.

Anläggningarna i Stockholm och Göteborg utnyttjas i stor utsträckning för serviceverksamhet, bl. a. framställning av registerkort o. d. som behövs i andra verksamhetsgrenar eller som underlag för befolkningsstatistik m. m.

såvitt angår dessa städer. Nämnden anför att också de politiska partierna, försäkringsbolagen m. fl. i många avseenden är kunder hos ifrågavarande båda kommunala länsbyråer.

Länsbyråverksamheten vid länsstyrelserna och vid de nämnda tre uppbördsverken är enligt nämnden avsedd att upphöra i och med att datareformen genomförs. Avveckling av de nuvarande tryckande registren beräknas kunna ske successivt i samband med att de med ADB-maskiner utrustade datakontoren hos länsstyrelserna börjar sin verksamhet. Länsbyråerna skall emellertid dessförinnan medverka i omlägningsarbetet genom att framställa vissa extra längder och avtryckskort över fastighets- och personbestånden, vilka behövs för genomförandet.

För Stockholms vidkommande måste åtskilliga problem lösas, bl. a. samordningen av redan pågående ADB-mässig verksamhet med övergång till ett med övriga landet likartat ADB-system. I Göteborg, som har större invånarantal än Göteborgs och Bohus län i övrigt, skall länsbyråfunktioner både i tekniskt och lokalt hänseende flyttas till datakontoret. Liknande fastän mindre betydande problem föreligger också i Malmö stad.

Erforderliga extra arbetsuppgifter som föranleds av datareformen kan enligt vad nämnden anför vid enhetligt, statligt huvudmannaskap utföras utan att särskilda avtal behöver träffas med de tre städerna om när och hur det skall ske eller vilken ekonomisk gottgörelse som skall utgå. Dessutom kan den personal som friställs vid ifrågavarande länsbyråer omdisponeras successivt för arbetsuppgifter i det nya systemet i samma takt och efter samma regler som för länsstyrelsernas motsvarande personal.

Det är de hos länsbyråerna registrerade uppgifterna, som skall föras över till hålkort och magnetband. Omlägningsarbetet anser nämnden då böra ske efter i stort sett enahanda regler i hela landet. Detta innebär emellertid inte att länsbyråerna i Stockholm, Göteborg och Malmö måste i avvecklingskedet skiljas administrativt och lokalt från de tre uppbördsverken och flyttas över till det regionala organet.

Nämnden föreslår, att länsbyråverksamheten i Stockholm, Göteborg och Malmö t. v. även efter huvudmannaskapsreformen skall ankomma på lokal skattemyndighet och där avvecklas i den takt ADB-genomförandet medger. Den extra serviceverksamhet, som nu utövas av nämnda länsbyråer, bör därvid i princip fortgå i oförändrad omfattning.

Uppbördsverk liksom häradskrivarkontor skall medverka i *taxeringsarbetet* i den omfattning Kungl. Maj:t eller länsstyrelsen föreskriver. Stad med egen uppbördsförvaltning får viss ersättning av statsmedel för denna medverkan. Nämnden har undersökt omfattningen av uppbördsverkens arbetsinsats härvidlag och kommit fram till att uppbördsverken — utöver föreskriven sortering och längdföring åt taxeringsnämnderna — i större eller mindre omfattning lämnar biträde vid taxeringsarbetet i första instans. I detta hänseende anmärker nämnden följande.

Några uppbördsverk fungerar som kansli åt taxeringsnämnderna och om-

besörjer hämtning och expediering av post, kontrollerar att deklara-tionsplikten har fullgjorts och skriver ut erforderliga anmaningar. Inkomna deklara-tioner och uppgifter kompletteras sedan med fjolårshandlingar, all-männa avdrag kontrolleras och nämnderna får besked om fastighetsförsälj-ningar m. m. samt hjälp med bl. a. kontrollräkning av deklara-tioner. En del uppbördsverk biträder vid åsättande av sköntaxeringar genom att beträf-fande dem som har försummat att deklarerat inhämta upplysningar hos vederbörande exekutiva tjänsteman om ekonomi och sysselsättning samt genom att komplettera med uppgift om erlagd skatt m. m. Frågor om sam-taxering och existensminimum utreds åt taxeringsnämnderna, ortsavdrag kontrolleras med hjälp av personregister eller dylikt, blanketter för inkomst-statistik fylls i och taxeringsstatistik upprättas.

Det förekommer inte sällan, fortsätter nämnden, att svar på anmaningar och frågor begärs under adress uppbördsverket, något som har till naturlig följd att allmänheten vänder sig till uppbördsverkets personal och där läm-nar sina skriftliga svar eller muntliga redogörelser. Över huvud taget är servicen gentemot allmänheten i taxeringsfrågor omfattande året runt — blankettutlämning, inlämning av taxeringshandlingar, konsultationer i an-ledning av nämndernas beslut, hjälp med besvärsskrifter. Måhända är expediti-onsarbetet stort och besöken många av bl. a. den anledningen att verket ligger i en centralort som utgör arbetsplats både för stadens befolkning och för dem som är bosatta i närheten av staden.

Vidare erinrar nämnden om att det i elva av städerna finns kommunala taxeringsrevisorer jämte biträden. De är anställda hos drätselkammaren eller i vissa fall hos uppbördsverket med uppgift bl. a. att bevaka stadens beskattningsintressen. Statsbidrag utgår för denna verksamhet.

Eftersom uppbördsverkens nuvarande stundom förhållandevis stora ar-betsinsats på taxeringsområdet ligger i linje med de blivande uppgifterna, är det enligt nämnden angeläget att dessa i princip redan nu statliga funktioner också omfattas av huvudmannaskapsreformen. Länsstyrelserna och taxer-ingsnämnderna bör alltså även fortsättningsvis kunna påkalla biträde i taxeringsarbetet, åtminstone i den grad som dylik medverkan hittills har förekommit vid många av uppbördsverken.

Förstatligandet ger inte heller, anför nämnden, anledning att ifrågasätta någon ändring av systemet med taxeringsrevisorer som kommun anställer och avlönar. Samordningen av deras arbete med länsstyrelsernas taxerings-revisioner får med stöd av taxeringsförordningen organiseras från fall till fall efter vad som är mest praktiskt.

Vad slutligen angår de *övriga säruppgifter* som förekommer vid uppbörds-verken gör verken enligt vad nämnden framhåller en stor insats som service-organ åt staden och dess invånare i fråga om folkbokföring och beskattning. I det stora sammanhanget är detta att räkna som en fördel, och förstatli-

gandet bör självfallet inte medföra försämring härvidlag. Den service upp-
bördsverken nu lämnar myndigheter och allmänhet bör alltså fortsätta men
efter förstatligandet ske enligt de grunder som gäller för lokal skattemyn-
dighet över lag, vilket innebär att verken skall biträda — förutom med ren
upplysningsverksamhet — med att ta fram uppgifter ur de register som
normalt skall föras och utfärda bevis mot gällande expeditionsavgifter.
Viss begränsning inträder dock, nämligen i fråga om rent kommunala
funktioner.

Arbetsgivarkontrollen finner nämnden vara en viktig arbetsuppgift som
kräver stor insats. Kontrollen kommer enligt nämndens uppfattning att suc-
cessivt öka i betydelse. De särskilda befattningshavare härför, uppbor-
dskontrollanter eller assistenter jämte biträdespersonal som redan finns hos upp-
bördsverken, behövs också framdeles. Även om kronofogdemyndighetens
resurser kan komma att ökas på detta område och omfatta bistånd inte bara
i fögderi, anser nämnden att kontrollen i första hand bör åvila lokal skatte-
myndighet.

Genom den förestående datareformen kommer skatteuppbörden och redo-
visningen av skatt att i allt väsentligt flyttas över till länsstyrelsernas data-
kontor och uppbor-
dssektioner. Uppbördsverkens säruppgifter på detta om-
råde faller då automatiskt bort, och de lokala skattemyndigheterna blir helt
likställda med varandra i detta hänseende. Att övergångsvis vid förstatligan-
det men före datareformen flytta över de nuvarande uppbor-
dsverkens sär-
uppgifter i fråga om skatteuppbörd på länsstyrelserna samt tillfälligt öka
länsstyrelsens personal med tjänstemän, som skall utföra samma arbete som
uppbor-
dsverken hittills har brukat fullgöra, synes inte ändamålsenligt. Arbe-
tet bör utföras under statligt huvudmannaskap men — även om stad och
fögderi skall bilda gemensamt distrikt — såvitt angår staden ligga kvar hos
det lokala organet efter förstatligandet tills arbetsmetoderna automatiseras
genom datareformen.

Uppbördsverkens personal

Uppbördsverkens personalstyrka är relativt sett högre än häradsskrivar-
kontorens, framhåller nämnden. Detta har delvis sin grund i att uppbor-
ds-
verken har säruppgifter, att de i regel själva ombesörjer uppbor-
dskontroll och att deras arbetsinsats är stor i fråga om service gentemot bl. a. allmän-
heten. Oavsett hur man framdeles dimensionerar arbetsuppgifterna måste
man enligt nämndens bedömande räkna med att den personal som finns
vid förstatligandet också behövs så länge arbetsuppgifterna står kvar oför-
ändrade. Omläggningen till ADB-system kommer att ske successivt med
början hösten 1967. Under denna omställningsperiod sker fortlöpande av-
veckling av de nuvarande uppbor-
dsverkens säruppgifter, men också under
viss tid efter förstatligandet skall de ha samma funktioner som f. n. Även

om viss personalbesparing skulle kunna åstadkommas dessförinnan, måste en eventuell rationalisering föregås av organisationsundersökningar och jämförelser mellan de olika kontoren. Nämnden anser att tiden härför är knapp och att resultatet kan nyttiggöras endast under kort tid innan arbetsrutinerna ändå i vissa delar måste läggas om i anledning av datareformen.

Det finns ytterligare motiv för att i samband med förstatligandet ta över personalen utan reducering. Nämnden anför att det torde ligga i linje med andra tidigare förstatliganden att staten tar på sig ansvaret både för verksamheten och personalen. Sammanslagningen av uppbördsvverk och härads-skrivarkontor liksom också den genom ADB-systemet efterföljande rationaliseringen är åtgärder som för med sig personalproblem. Dessa bör om möjligt inte belasta städerna.

De kvalificerade arbetsuppgifterna avses i ADB-systemet bli kvar i oförminskad utsträckning och fördelas mellan länsstyrelse och lokal skattemyndighet i huvudsak på samma sätt som f. n. Nya arbetsuppgifter torde komma till, bl. a. vissa kontrollfunktioner som föränleds av det nya systemet. Dessutom övervägs att tillföra lokal skattemyndighet ytterligare arbetsuppgifter utöver dem som redan har tillkommit eller beslutats under mellantiden samt att intensifiera och utöka den kontroll- och serviceverksamhet som nu förekommer hos de lokala skattemyndigheterna. Vidare kan lokal skattemyndighets arbetsuppgifter komma att påverkas av blivande organisationsförslag av landskontorsutredningen m. fl.

Mot denna bakgrund anser nämnden det realistiskt att räkna med att den personal hos de lokala skattemyndigheterna som har förvärvat erfarenhet av skatte- och uppbördsvfrågor i nuvarande system också kommer att behövas framdeles. Det är då angeläget, att man söker inom organisationen behålla den kunniga och erfarna personal som finns vid uppbördsvverken. Viss personalavgång äger rum genom befordringar, pensionering m. m. och framförallt genom att yngre personal ofta byter anställning. Detta minskar farhågorna för att man efter förstatligandet kommer att ha personalöverskott. Om det skulle anses påkallat får man givetvis räkna med viss vakantsättning t. v. av lediga tjänster.

Personal- och anslagsfrågor, inventarieköp etc. för uppbördsvverken handläggs i regel under drätselkammarens överinseende av kronokamrerarna eller dem närmast underställda medhjälpare. Härvidlag innebär statens övertagande av huvudmannaskapet, att länsstyrelserna kommer att få överta hithörande frågor. Liksom redan nu sker i viss utsträckning i fråga om häradsskrivarkontoren bör emellertid länsstyrelsen kunna delegera en del av dessa arbetsuppgifter till lokal skattemyndighet. Sannolikt torde det därvid visa sig ändamålsenligt att denna delegering görs mer omfattande för de största nya kontoren, som helt eller till huvudsaklig del utgörs av f. d. uppbördsvverk och som redan har särskild personal som sysselsätts med dessa arbetsuppgifter och organisationsfrågor.

Av dessa skäl föreslår nämnden, att staten övertar de kommunala upp-
bördsverken med de arbetsuppgifter och den personal som verken har f. n.

Tidpunkten för förstatligandet

Vad sedan gäller tidpunkten för förstatligandet erinrar nämnden om att denna fråga har diskuterats av stadsutredningen, som har uttalat att tidpunkten i och för sig skulle kunna väljas så att den sammanfaller med data-reformens genomförande eller förläggs till tiden efteråt, men att starka skäl också talar för en huvudmannaskapsreform redan före övergången till automatisk databehandling. I prop. 1964:157 har emellertid föredragande departementschefen framhållit som angeläget, att förstatligandet genomförs senast den 1 januari 1967. Också statsutskottet har berört frågan i sitt utlåtande (SU 1964:164 s. 3) och därvid förutsatt, att förstatligandet samordnas med åtgärderna för att införa automatisk databehandling och genomförs senast den 1 januari 1967.

För de berörda städerna kommer uppbördsverkens förstatligande, anför nämnden, att i första hand medföra att städerna befrias från att själva bära kostnaden för lokal skattemyndighets verksamhet och att de sålunda i ekonomiskt hänseende blir likställda med övriga kommuner. Men övertagandet resulterar också i att uppbördsväsendet kommer att lyda under ett och samma huvudmannaskap i hela riket. Detta är till fördel, eftersom verksamheten i ADB-systemet skall drivas efter enhetliga rutiner. Både städernas ekonomiska intresse och den förestående datareformen motiverar alltså att övertagandet inte fördröjs.

Övergången från nuvarande i många avseenden manuella förfarande inom folkbokförings- och uppbördsväsendet till ADB är en genomgripande procedur för berörda regionala och lokala myndigheter. Omläggningen, som skall ske samtidigt för hela landet, kräver enligt nämnden stadga och likformighet i det nuvarande systemet. Förberedelsearbetet för datareformen pågår f. n. och bedrivs så, att reformen skall kunna genomföras vid årsskiftet 1967/68. Det är angeläget, att själva övergången till nytt tekniskt system inte vid den tidpunkten störs av ändringar som inte hänger samman med den tekniska omläggningen.

När förstatligandet väl har ägt rum — eller i direkt anslutning till förstatligandet — finns enligt nämnden också möjlighet att justera indelningen i tjänstgöringsområden för lokal skattemyndighet och på lämpligt sätt anpassa dessa områden efter folkmängd och ytvidd, kommunblocksgrenser och förekomsten av lämpliga centralorter för stationering av sådan myndighet. Kommunsammanslagningar har tid efter annan aktualiserat frågan om en åtminstone partiell revision av distriktsindelningen, men det kommunala huvudmannaskapet för vissa lokala skattemyndigheter har varit till hinder för önskvärda ändringar.

Nämndens uppdrag innefattar bl. a. att avge förslag rörande den närmare

tidpunkten för huvudmannaskapsreformen. Eftersom principbeslut redan föreligger om övertagande senast den 1 januari 1967 har nämnden följaktligen att ta ställning till om förstatligandet skall ske vid nämnda tidpunkt eller om det bör äga rum dessförinnan. Frågan torde få bedömas med hänsyn till dels den tid som behövs för att utfärda nödvändiga författningar, handlägga frågor om tillsättning av personal och i övrigt slutbehandla förstatligandet, dels i vad mån den ena eller den andra tidpunkten kan vara fördelaktigast mot bakgrunden av arbetet med övergång till ADB-system som kommer att pågå under åren 1966 och 1967.

Förutsättningar bör enligt nämnden finnas att till 1966 års riksdag lägga fram proposition i sådan tid att den kan behandlas av vårriksdagen. Under hösten 1965 och våren 1966 kan arbetet med att utarbeta erforderliga ändringar i de administrativa författningarna fullföljas så att detta är i huvudsak klart, när riksdagsbehandlingen är avslutad.

Även om alla detaljer är så väl förberedda att förstatligandet kan ske omedelbart efter det riksdagsbeslut föreligger, behövs ändock viss tid för ärendenas handläggning. Nämnden anför, att erfarenheterna från statens övertagande av polis-, åklagar- och exekutionsväsendet samt rådhusrätterna ger vid handen, att det om möjligt bör finnas åtminstone några månaders rådrum mellan beslutet om förstatligande och genomförandet därav.

Arbetsbelastningen inom såväl Kungl. Maj:ts kansli som hos de myndigheter vilka berörs av förstatligandet är enligt vad nämnden anför betydande under månaderna före ett budgetårsskifte. Man bör därför undvika att forcera fram övertagandet redan till den 1 juli 1966, om inte särskilda omständigheter gör det nödvändigt.

Mot bakgrund härav förordar nämnden, att huvudmannaskapet för de kommunala uppbördsverken övertas av staten den 1 januari 1967.

Formerna för personalövertagandet

Formerna m. m. för övertagandet av personal bör enligt nämnden bli huvudsakligen desamma som har tillämpats vid tidigare förstatliganden. Åtskilliga tjänsterättsliga eller praktiska problem har lösts genom förhandlingsöverenskommelser mellan staten och statstjänstemännens huvudorganisationer dels den 5 mars 1964 för personal inom polis-, åklagar- och exekutionsväsendet m. m., dels den 10 november 1964 för personal inom domstolsorganisationen. Dessa överenskommelser innefattar bl. a. förslag till övergångsanordningar för att skydda sådana tjänstemän som övergår till statlig tjänst inom någon av de nämnda verksamhetsgrenarna mot löne- minskning och underlätta genomförandet av omorganisationen.

I fråga om uppbördsverkens personal finns emellertid också andra problem, som måste övervägas. Härtill kommer de ändringar som följer av tjänstemännens nya förhandlingsrätt.

I betänkandet tar nämnden upp frågor som ankommer på den blivande

arbetsgivaren — staten — att själv avgöra, men också spörsmål som skall lösas genom förhandlingar. Till frågor av sistnämnda slag kan hänföras bl. a. principerna för lönegrads- och löneklassplacering, personlig lönefyllnad, tillgodoräkning av tidigare tjänstgöring, tjänsteårsberäkning i pensionsavseende, rätt att stå kvar på de kommunala pensionsbestämmelserna, möjlighet till förtidspensionering etc.

Enligt nämnden har uppborðsverkens tjänstemän inte ovillkorlig rätt att vid ett förstatligande få gå över till motsvarande statliga tjänster. Inte heller föreligger det någon skyldighet för tjänstemännen att söka över till eller ta emot likvärdig tjänst hos staten. Övergången kräver därför någon form av viljeförklaring både från vederbörande tjänstemäns och från statens sida. Detta sker enligt nämnden lämpligen genom att den som är villig att övergå till den nya organisationen söker motsvarande statliga tjänst och att staten som ny huvudman anställer vederbörande. I fråga om biträdespersonal eller vissa grupper av denna personalkategori torde ansökningsförfarandet kunna förenklas till anmälan enligt lämpligt formulär huruvida vederbörande önskar motsvarande tjänst hos staten eller inte.

Om sålunda tillsättningen i princip endast innebär att fortsatt förordnande på tidigare eller likvärdig befattning beslutas, bör enligt nämndens förslag tjänstetillsättningen — i motsats till vad som gällde polistjänsterna m. fl. — inte handhas av någon särskild tillsättningsnämnd utan kan ske i vanlig ordning i varje län för sig. Det synes därvid lämpligt, att Kungl. Maj:t efter förslag av vederbörande länsstyrelse utser chef för den lokala skattemyndigheten och att övriga kungjorda tjänster sedan tillsätts av länsstyrelsen. För den händelse någon tjänsteman inte har kommit i fråga till sådan utannonserad tjänst, torde länsstyrelsen få anmäla förhållandet till Kungl. Maj:t och vid behov begära utökning av planen med personlig tjänst inom landsstaten.

Vid uppborðsverken förekommer i viss omfattning fast biträdespersonal som är anställd för deltidstjänstgöring. Även de statliga bestämmelserna lämnar enligt nämnden utrymme för deltidsanställning, i första hand i form av partiell tjänstledighet. Inom landsstaten har man dock inte f. n. några sådana deltidstjänster i personalplanen. Metoden att bevilja partiell tjänstledighet är inte tillfredsställande från den synpunkten att dubbling av halvtidstjänsten då måste ske utom planen utan möjlighet för »vikarien» att bli fast placerad. Anställningsformen deltid synes få allt större betydelse i den hårdnande konkurrensen om personal och bör enligt nämnden därför prövas i fortsättningen.

Lönesättningen för de olika tjänsterna är i sista hand en förhandlingsfråga, påpekar nämnden. För uppborðsverkens tjänstemän torde dessutom frågan om befordringsmöjligheterna efter förstatligandet få aktualitet. Rekryteringsbasen för de högre tjänsterna vid uppborðsverk eller motsvarande kommer att vidgas genom att tjänsterna i fråga görs tillgängliga också

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1966. 1 saml. Nr 66*

för den redan tidigare statliga personalen vid länsstyrelser och häradsskrivarkontor. Nämnden betonar emellertid, att uppborðsverkens personal självfallet har rätt att konkurrera om lediga tjänster vid länsstyrelse och landsstaten i övrigt på lika villkor som gäller för personal som redan är anställd där. Den kommunala tjänstgöringen bör därvid i merithänseende tillgodoräknas efter samma grunder som skulle ha gällt om vederbörande under samma tid i stället hade haft statlig anställning.

I detta sammanhang påpekar nämnden, att det vid en del uppborðsverk föreligger stort behov av personalutbildning. Utbildningskurser måste därför komma till stånd både i central och regional regi. Det synes dock uppenbart att någon mera omfattande kompletterande utbildning inte behövs av dem som i många år har tjänstgjort inom organisationen och förvärvat erfarenhet där. I förekommande fall torde sådan personal kunna beviljas dispens från särskilda kompetenskrav. Härutöver kommer emellertid att finnas ett stort antal som behöver utbildning. Att genomföra sådan utbildning måste bli en fråga på relativt lång sikt. Dels medger inte nuvarande resurser hos länsstyrelsernas utbildningsnämnd ett väsentligt utvidgat program och dels kommer uppborðsverken sannolikt att få svårt att avvara personal.

Remissyttrandena

Nämndens förslag i fråga om uppborðsverkens förstatligande har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av så gott som alla remissinstanser. Man godtar sålunda allmänt att huvudmannaskapet för de kommunala uppborðsverken fr. o. m. den 1 januari 1967 läggs hos staten och förslagen i övrigt föranleder i stort sett endast smärre påpekanden från vissa håll.

Uppborðsverkens säruppgifter

Nämndens förslag att inte ändra kyrkobokföringssystemet i Stockholm och Göteborg och att tillämpa storstadssystemet med centralbokföring hos lokal skattemyndighet också på nya områden som inkorporeras tillstyrks av *Stockholms stad* och *Göteborgs stad* och lämnas utan erinran av *överståthållarämbetet* och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*.

Förslaget att behålla särbestämmelserna för kyrkobokföringen i landets båda största städer kritiserar däremot av *statskontoret*, som visserligen kan acceptera det som ett provisorium men reagerar mot att systemet skall tillämpas på områden som inkorporeras. Enligt statskontoret kan kyrkobokföringen i sådana områden utan nämnvärd olägenhet t. v. ske på samma sätt som hittills, särskilt med tanke på att de båda städernas länsbyråfunktioner kommer att upphöra. Härigenom kommer också de av nämnden befarade olägenheterna från administrativ synpunkt med två olika kyrkobok-

föringssystem inom samma stad praktiskt taget bortfalla. Statskontoret framhåller vidare att registreringsförfarandet inom kyrkobokföringen i de båda städerna, som tillgodoser inte endast rena folkbokföringssyften utan även kommunala ändamål, är kostsamt och omständligt. Man kan också, säger statskontoret, med fog förutsätta att den blivande översynen av kyrkobokföringen i landet inte kommer att resultera i ett förslag till folkregistrering i första instans enligt de bestämmelser som nu gäller för Stockholm eller Göteborg. Allt talar sålunda enligt statskontorets mening för att man inte bör bygga ut denna särordning annat än i absolut tvingande undantagsfall.

Förslaget att länsbyråverksamheten i Stockholm, Göteborg och Malmö t.v. även efter huvudmannaskapsreformen skall ankomma på lokal skattemyndighet och avvecklas i den takt ADB-genomförandet medger biträds av dem som yttrat sig i frågan, bl. a. av *statskontoret*, *Stockholms stad* och *Göteborgs stad*.

Vad beträffar uppbördsverkens säruppgifter inom taxeringen tillstyrker remissinstanserna eller lämnar utan erinran förslaget att uppbördsverken skall medverka i taxeringsarbetet på samma sätt som nu och att huvudmannaskapsreformen sålunda inte skall leda till minskad arbetsinsats på detta område.

Mot förslaget på denna punkt har *statskontoret* inte någon erinran under förutsättning att avsikten är att i samband med ADB-reformens genomförande skapa likformighet i detta avseende samtliga lokala skattemyndigheter emellan i fråga såväl om arbetsuppgifterna som den personal som behövs.

Göteborgs stad erinrar om att stadens uppbördsverk biträder taxeringsnämnderna i stor omfattning och att uppbördsverket är väl rustat för de uppdrag i fråga om taxeringsarbetet som nämnden avser att tillföra lokal skattemyndighet.

Frågan om de kommunala taxeringsrevisorernas ställning berörs i några yttranden. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* och *Stockholms stad* delar nämndens uppfattning att förstatligandet inte bör leda till någon ändring av systemet med taxeringsrevisorerna som kommun anställer och avlönar.

Malmö stad betonar vikten av att systemet med sådana revisorer behålls även efter förstatligandet av uppbördsverken och att systemet blir oförändrat även i fråga om rätt att få statsbidrag för denna verksamhet.

Västerås stad anför, att taxeringsrevisorn förvaltningsmässigt är underställd uppbördsverket och att han efter förordnande av vederbörande taxeringsintendent har att utföra helt statliga arbetsuppgifter. När nu uppbördsverket föreslås bli förstatligt anser staden det vara mest ändamålsenligt att även taxeringsrevisorn och hans biträde förs över till statliga tjänster. Blir dessa tjänstemän kvar i kommunal tjänst bör kostnaderna för deras verksamhet i vart fall helt ersättas av staten, anser staden. *Länsstyrelsen i*

Västmanlands län, som tar upp denna fråga, föreslår att den kommunala taxeringsrevisorn och hans biträde inlemmas i länsstyrelsens taxeringssektion.

I fråga om uppbördsverkens övriga säruppgifter har vissa remissinstanser uttalat sig på några punkter.

I fråga om arbetsgivarkontrollen anför sålunda *exekutionsväsendets organisationsnämnd*.

F. n. kan lokal skattemyndighet, som inte har särskild personal för uppgiften, erhålla biträde av kronofogdemyndigheten för kontroll över att arbetsgivare fullgör skyldigheten att verkställa skatteavdrag och redovisa innehållen skatt. I betänkandet uttalas: »Även om kronofogdemyndighetens resurser kan komma att ökas på detta område och omfatta bistånd inte bara i fögderier, anser nämnden att denna kontroll i första hand bör åvila lokal skattemyndighet.»

Exekutionsväsendets organisationsnämnd vill framhålla, att någon utökning av kronofogdemyndighetens resurser för att bistå lokal skattemyndighet vid arbetsgivarkontrollen inte är planerad och inte heller är lämplig. De i och för sig viktiga arbetsuppgifter det här är fråga om, är för exekutionspersonalen en bisyssla bredvid de exekutiva. Exekutionspersonalen utbildas inte heller för dessa arbetsuppgifter. Mest ändamålsenligt synes vara att arbetsgivarkontrollen helt ombesörjes av specialutbildad personal hos de lokala skattemyndigheterna.

Statskontoret godtar att de nuvarande säruppgifterna för uppbördsverken får ligga kvar t. v. även efter huvudmannaskapsreformen. I den mån lokal skattemyndighet i fortsättningen skall fullgöra några funktioner som är att hänföra till kommunal serviceverksamhet är det enligt statskontoret angeläget, att kostnaderna tas ut av vederbörande kommun och inte belastar statsverket.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller det angelägna i att den betydande serviceverksamhet, som uppbördsverken har utövat i samband med taxeringsarbetet både mot allmänheten och mot taxeringsfunktionärer och nämnder i möjligaste mån behålls också i fortsättningen.

Serviceverksamheten har berörts också av *länsstyrelserna i Uppsala län* och *Göteborgs och Bohus län*, som anser det angeläget att den särskilda service gentemot allmänhet och kommunala organ som uppbördsverken lämnar inte minskar efter förstatligandet.

I fråga om sådana serviceåtgärder mot andra kommunala myndigheter, som utförs av uppbördsverken utan att egentligen åligga dem eller direkt ha samband med tjänsten, finner *länsstyrelsen i Södermanlands län* att en viss inskränkning kommer att följa av förstatligandet. Länsstyrelsen anser det dock angeläget att de blivande lokala skattemyndigheterna inom ramen för tillgängliga resurser biträder kommunala myndigheter på sätt tidigare skett.

Åtskilliga av de städer som berörs, nämligen *Stockholm, Nyköping, Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Växjö, Hälsingborg, Göteborg, Uddevalla,*

Borås, Karlstad, Kristinehamn och Västerås, framhåller att uppbördsverken f. n. är kvalificerade serviceorgan åt städernas invånare och att förstatligandet självfallet inte får medföra en försämring. *Borås stad* uttalar att en förutsättning för staden att tillstyrka förslaget om förstatligandet är att det inte resulterar i sådana organisatoriska ändringar, som blir till men för allmänheten eller de myndigheter och organ, som samverkar med den lokala skattemyndigheten.

Uppbördsverkens personal

Nämndens förslag att staten tar över uppbördsverkens personalstyrka i befintligt skick tillstyrks av praktiskt taget alla remissinstanser.

Svenska stadsförbundet framhåller att de förslag som nu lagts fram utgör en konkretisering och utformning mera i detalj av det principbeslut som statsmakterna tidigare har fattat angående uppbördsverkens förstatligande. I betänkandet tas emellertid också ställning till vissa för berörda städer betydelsefulla frågor som tidigare har lämnats helt öppna. Så är fallet beträffande spörsmålet om staten skall ta över uppbördsverken i befintligt skick, dvs. med den personal som nu är anställd, eller först efter den omorganisation som kan antas bli nödvändig till följd av bl. a. datareformens genomförande. När nämnden för sin del har stannat för det förstnämnda alternativet, att ta över verken i befintligt skick, kan förbundet inte annat än uttrycka sin tillfredsställelse med detta.

Enligt *TCO*, som tillstyrker att staten tar över huvudmannaskapet med den verksamhet uppbördsverken nu bedriver, är det logiskt och riktigt att staten också tar över den personal som finns vid tidpunkten för förstatligandet.

Föreningen Sveriges kronokamrerare uttalar också sin tillfredsställelse över att staten skall ta över de kommunala uppbördsverken i befintligt skick. Föreningen anser sig kunna räkna med att nämndens förslag i denna del skall bidra till en lugnare situation på personalsidan. Tidigare ovisshet har medfört en viss avgång och rörlighet bland personalen till men för arbetet.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför, att personalbehovet hos uppbördsverken åtminstone under en övergångstid kan antas bli av i huvudsak samma omfattning som f. n. För att undvika störningar på grund av eventuella ändringar i personalbeståndet under övergångstiden anser länsstyrelsen det ofrånkomligt att staten tar över all den personal som vid tidpunkten för förstatligandet är anställd vid uppbördsverken. Härför talar också svårigheten att vid samma tidpunkt överblicka det personalbehov som på längre sikt kommer att finnas i de nya fögderierna efter datareformen. Åtskilligt tyder på att uppbördsverkens nuvarande personal helt kan nyttiggöras i den nya organisationen.

Enligt *länsstyrelsen i Stockholms län* kan man räkna med att den personal

som inte behövs för de nuvarande arbetsuppgifterna utan svårighet skall kunna omdisponeras för de ytterligare uppgifter inom taxeringen, den allmänna försäkringen och arbetsgivarkontrollen som kan komma att läggas på lokal skattemyndighet.

Liknande synpunkter anför bl. a. *länsstyrelserna i Uppsala, Kristianstads, Västernorrlands och Västerbottens län.*

I detta sammanhang erinrar *riksförsäkringsverket* om att de lokala skattemyndigheterna har arbetsuppgifter i fråga om den allmänna försäkringen. Verket nämner särskilt det viktiga och omfattande arbetet med beräkning av pensionsgrundande inkomst samt granskning och kontroll av de arbetsgivaruppgifter, som skall ligga till grund för beräkning av arbetsgivaravgift. Enligt riks-försäkringsverkets erfarenhet är uppbördsverken f. n. såväl i fråga om de personella resurserna som den organisatoriska formen för arbetet bättre rustade för att ha hand om nämnda arbetsuppgifter än flertalet övriga lokala skattemyndigheter. Dessa resurser bör nödvändigtvis tas tillvara. En reduktion av uppbördsverkens personal skulle kunna befaras gå ut över den personal som särskilt har utbildats för arbetet med beräkning av pensionsgrundande inkomst och kontroll av arbetsgivaruppgifter och således kunna allvarligt äventyra möjligheterna att utföra arbetet i föreskriven ordning. I den framtida organisation för de lokala skattemyndigheterna, som nu övervägs, måste enligt riks-försäkringsverkets mening ökade resurser ges för de kvalificerade arbetsuppgifter inom allmänna försäkringen som ligger på myndigheterna. Av särskild vikt synes därvid vara att behovet av kvalificerade tjänstemän blir väl tillgodosett. Riks-försäkringsverket tillstyrker bifall till nämndens förslag att uppbördsverken bör tas över av staten i befintligt skick.

Statskontoret anför att det inte är möjligt att utan utredningsmaterial som belyser den framtida verksamhetens innehåll och organisation bedöma om det förslag som lagts fram är det lämpligaste.

Skulle något överskott på personal uppstå, bör enligt *civila statsförvaltningens personalnämnd* vederbörande arbetsmarknadsmyndigheter snarast orienteras om läget. Då emellertid i varje fall inte till en början något överskott synes uppkomma, anser personalnämnden att något ingripande från dess sida f. n. varken är nödvändigt eller befogat.

Tidpunkten för förstatligandet

Nämndens förslag att huvudmannskapet för de kommunala uppbördsverken skall övertas av staten den 1 januari 1967 tillstyrks eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser.

Formerna för personalövertagandet

Nämndens redovisning av tidigare förhandlingsöverenskommelser i samband med förstatligandet av kommunal verksamhet och uttalande att mot-

svarande principer i huvudsak kan tillämpas också nu godtas i stort sett av remissinstanserna.

Länsstyrelsen i Stockholms län har inte något att erinra mot förslaget i fråga om tjänstetillsättning, lönegrads- och löneklassplacering, personlig lönefyllnad och tjänsteårsberäkning i pensionshänseende, och *länsstyrelsen i Uppsala län* förordar att man tillämpar liknande regler nu som vid polis-, åklagar- och exekutionsväsendets förstatligande.

Riksrevisionsverket anför.

I betänkandet föreslås att tjänsteman, som omedelbart före reformens ikraftträdande är anställd vid uppbördsverk och erhåller tjänst i den nya organisationen äger att — om detta är till fördel för honom — behålla sin lönegrad. Med hänsyn till statens förestående inträde som arbetsgivare för uppbördsverkens personal kan vid bifall till förslaget ifrågasättas, om inte statens avtalsverk bör beredas tillfälle delta i eventuella förhandlingar mellan Svenska stadsförbundet och berörda personalorganisationer rörande lönesättningen beträffande tiden intill förstatligandet för de tjänster varom här är fråga.

Frågan om lönesättningen för personalen kommer att lösas förhandlingsvägen, påpekar *länsstyrelsen i Södermanlands län*, som anser det tillräckligt för de tjänstemän som berörs att veta, att deras ekonomiska villkor inte kommer att försämrats.

SACO framhåller dock att det inte är givet att samma lösningar av personalproblem m. m. som förhandlingsvägen har kommit till stånd vid tidigare huvudmannaskapsreformer direkt kan tillämpas i fråga om uppbördsverken.

TCO utgår från att det i vanlig ordning skall ges tillfälle att vid förhandlingsbordet noga penetrera alla de personalproblem, som hör samman med huvudmannaskapsreformen. I några speciella personalfrågor anför *TCO* vissa synpunkter och nämner bl. a. att tjänstemän i den kommunala organisationen som inte har haft möjlighet att genomgå sådan utbildning som krävs för vissa kvalificerade tjänster bör ges generell dispens från formella krav i största möjliga utsträckning. Vidare måste utbildningsfrågorna uppmärksammas. *TCO* framhåller att man har att utbilda inte bara den personal som vid förstatligandet ges dispens utan alla kategorier anställda för att göra dem bättre skickade att motsvara de ökade krav som en ny och effektivare skatteorganisation kan väntas ställa.

Utbildningsfrågorna berörs också av bl. a. *länsstyrelsen i Jönköpings län*, som anser det angeläget att uppbördsverkens tjänstemän inte kommer i ett sämre utgångs- och befodringsläge än fögderikontorens tjänstemän.

Biträdespersonalens utbildning är närmast ett problem som skall lösas av vederbörande länsstyrelse, påpekar *länsstyrelsernas utbildningsnämnd*. Ifråga om den utbildning av uppbördsverkens assistent-, revisors- och kamrerspersonal, som behövs för att denna kategori skall kunna utnyttjas och få tjänster inom landskanslistkarriären, är utbildningsbehovet mer kompli-

cerat. Utbildningsnämnden anför att det redan nu finns möjlighet för denna personal att bevista landskanslistkursen. Denna möjlighet har emellertid inte i någon större omfattning tagits tillvara av uppbördsverkens personal, vilket enligt utbildningsnämnden främst synes ha berott på att städerna i allmänhet inte har velat bekosta denna utbildning.

Utbildningsnämnden anser att för befordran till kvalificerade tjänster i princip skall krävas att vederbörande gått genom den nuvarande landskanslistutbildningen men pekar på möjligheten för förtjänta tjänstemän hos uppbördsverken att genom dispens från behörighetsvillkor söka och få högre tjänst inom de statliga lokala skattemyndigheterna. Någon möjlighet för utbildningsnämnden att i nämnvärd omfattning, inom ramen för nuvarande utbildningsverksamhet, öka intagningen av sökande från uppborvsverken utan att eftersätta länsstyrelsernas utbildningsbehov finns inte inom de närmaste budgetåren. Det är enligt utbildningsnämnden emellertid möjligt att vissa extra kurser kan anordnas av någon eller några länsstyrelser om så skulle behövas.

Lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation m. m.

Datareformens inverkan på arbetsuppgifterna

Utgångsläget inför datareformen, som beräknas bli genomförd omkring årsskiftet 1967/68, är att lokal skattemyndighet kommer att avlastas kvantitativt betydande rutingöromål främst inom taxering, debitering och upp-börd. Samtidigt tillkommer hos myndigheten en del kontrollfunktioner som en följd av dess medverkan i ADB-systemet.

Lokal skattemyndighets bestyr med folkbokföringen blir i huvudsak det-samma som f. n. Möjligen kan arbetet med att komplettera och färdigställa röstlängder bli något mindre arbetskrävande efter en övergångsperiod.

Genom ADB-systemet befrias lokal skattemyndighet däremot från en be-tydande del av sitt nuvarande arbete på taxeringsområdet. Sålunda kommer uträkning av beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet liksom längdföring, anteckning i taxeringslängd om skatt m. m. och summe-ring av taxeringslängderna att i allt väsentligt ske på datakontoren. Även längdavskrifter och uppgifter om taxeringsutfallet kommer att framställas maskinellt.

Innan lokal skattemyndighet lämnar deklaramaterialet till datakon-toret för stansning av taxeringsdata, skall myndigheten i vissa avseenden granska och lägga materialet till rätta. Denna beredning skall bl. a. inne-fatta viss kontrollsummering av taxeringarnas sammanfattningar, kontroll av vissa koder, kontroll och uträkning av ortsavdrag när sådant avdrag skall medges med reducerat belopp samt kollationering av anteckningar an-gående taxerade inkomster och skattepliktig förmögenhet och av uppgifter angående sjömän som har erlagt sjömansskatt. Vid beredningen skall otyd-liga siffror och övriga anteckningar göras fullt läsliga. Lokal skattemyndighet skall även anteckna yrkeskod för maskinell framställning av under-lag för inkomststatistik. Beredningsarbetet beräknas komma att kunna full-göras med ca 60 % tidsbesparing jämfört med den tid som i dag går åt för att längdföra taxeringsnämndernas beslut samt räkna ut beskattningsbar inkomst och förmögenhet m. m.

Lokal skattemyndighets särskilda göromål i fråga om fastighetstaxering kommer att förenklas i ADB-systemet, bl. a. på så sätt att de maskinellt framställda stommarna till fastighetslängd kommer att innehålla de upp-gifter om taxeringsvärden m. m. som nu förs in manuellt genom myndig-hetens försorg.

Den minskning av arbetsbelastningen hos lokal skattemyndighet som da-tareformen medför blir mest påtaglig inom området för debitering och upp-

börd. Myndighetens bestyr med att utfärda debetsedlar begränsas i regel till visst förberedelsearbete. Detta avser granskning och i förekommande fall rättelse av vissa koder, som angetts i den maskinellt framställda stommen till mantalslängd och som visar efter vilka grunder preliminär skatt skall utgå. Arbetet med att framställa och expediera debetsedlar för preliminär och slutlig skatt överflyttas nästan helt till datakontoren. Lokal skattemyndighet kommer också att befrias från större delen av sitt arbete med att räkna ut skatter, avgifter och vissa räntor, att föra debiteringslängd samt att summera denna längd och att upprätta sammandrag av den. Vidare kommer förteckningar över skattskyldiga med överskjutande preliminär skatt, s. k. överskottsfor-teckningar, att upprättas och tillställas taxeringsintendent och kronofogdemyndighet genom datakontorens försorg. Uppbördsverkens säruppgifter i fråga om skatteuppbörd och redovisning av skatt — skattekreditering, tillhandahållande av uppgifter för återbetalning av överskjutande skatt och göromål avseende inbetalningar till det centrala skattekontot — kommer att flyttas över till länsstyrelsernas datakontor eller uppbördssektioner.

Lokal skattemyndighets göromål inom den allmänna försäkringen kommer i viss mån att underlättas i ADB-systemet. För beräkning av pensionsgrundande inkomst skall myndigheten bestämma dels bruttobeloppen av inkomst av anställning och av annat förvärvsarbete, dels kostnadsavdragen härför, medan arbetet i övrigt till större delen sker maskinellt på datakontoren. Vidare befrias lokal skattemyndighet från att sända inkomstavier till de allmänna försäkringskassorna.

Riktigheten av olika produkter som framställs på datakontoret, t. ex. taxerings- och debiteringslängder, kommer så långt möjligt att kontrolleras maskinellt i samband med framställningen. Särskilt under en övergångsperiod beräknas emellertid kompletterande manuella kontroller bli nödvändiga. Dessa bör utföras hos den myndighet som svarar för att vederbörande produkt är innehållsmässigt riktig. De lokala skattemyndigheterna kommer alltså att engageras härvidlag.

Nämnden

De framtida arbetsuppgifterna

Genom datareformen avlastas lokal skattemyndighet vissa arbetsuppgifter av rutinkaraktär. I konsekvens härmed kan, anför nämnden, en minskning ske av den biträdespersonal, som är sysselsatt huvudsakligen med arbetsuppgifter av mindre kvalificerad art. Behovet av kvalificerad personal blir oförändrat, om man bedömer detta med den utgångspunkten att antalet befattningshavare svarar mot behovet i dagens läge. I sista hand blir det en avvägningsfråga, om man genom att så långt som möjligt skära ned personalorganisationen skall söka utvinna vissa kostnadsbesparingar eller om man genom att ge myndigheten bättre personella resurser skall öka organi-

sationens slagkraft och effektivitet. Vid denna avvägning får enligt nämnden inte bortses från att man genom ADB-systemet kan undgå sådana personalökningar som eljest skulle bli följderna, när den lokala skattemyndighetens verksamhet utvidgas.

Mot bakgrund av att hela frågekomplexet om *folkbokföringen* på det lokala planet, dvs. kyrkobokföringen och mantalsskrivningen, är under utredning är det enligt nämnden inte möjligt att f. n. göra något uttalande om hur lokal skattemyndighets framtida verksamhet kan komma att påverkas av eventuella förändringar inom folkbokföringssystemet. Nämnden räknar därför i förevarande sammanhang med att lokal skattemyndighets arbetsuppgifter i fråga om folkbokföringen skall bli i stort sett lika omfattande som nu.

Frågan om *ökad medverkan i taxeringsnämndernas arbete* utöver vad som redan åligger lokal skattemyndighet har enligt vad nämnden påpekar övervägts i olika sammanhang, bl. a. av 1955 års taxeringssakkunniga (SOU 1955:51) och uppbořdsorganisationskommittén (SOU 1962:18). Nämnden återger en del yttranden i anslutning därtill och konstaterar, att kritik har riktats mot den ordning som f. n. gäller för arbetet inom lokal taxeringsnämnd i fråga om både taxeringen för inkomst och förmögenhet och den särskilda fastighetstaxeringen. Härvid har bl. a. uttalats att, så som taxeringsnämnderna är organiserade och verkar, rättssäkerhetssynpunkter inte alltid blir tillgodosedda och att organisationen som får anses otidsenlig bör effektivieras.

För taxeringsarbetet i första instans kan det enligt nämnden övervägas antingen att för de lokala nämnderna tillskapa en ordning som motsvarar den som gäller för de särskilda nämnderna eller att ge lokal skattemyndighet sådana resurser att myndigheten i större omfattning än nu kan biträda de lokala nämnderna i deras arbete. Under de diskussioner som har förts sedan taxeringssakkunniga hade frågan uppe torde man inte ha varit inne på tanken att för de lokala nämnderna tillskapa motsvarighet till taxeringsassistentorganisationen. Däremot har i olika sammanhang ifrågasatts om inte lokal skattemyndighet kunde åläggas att i samband med övergången till ADB-systemet i större utsträckning än nu biträda de lokala nämnderna. Enligt nämndens mening är den senare vägen till effektivare taxering framkomlig och lämplig. Eftersom lokal skattemyndighet under årens lopp har tillförts nya arbetsuppgifter på beskattningsväsendets område, synes det följdriktigt att denna myndighets medverkan i taxeringsarbetet i första instans ökas. Detta ligger också helt i linje med vad som är förutsatt i taxeringsförordningen (16 § 1 mom.).

Nämnden har funnit angeläget att klarlägga i vilken utsträckning personal hos de lokala skattemyndigheterna lämpligen kan sysselsättas med nya göromål i fråga om taxeringsarbetet i första instans. Därvid kommer i främsta rummet sådant arbete i fråga som kan utföras av biträdespersonal.

Efter redovisning av nuvarande arbetsfördelning och arbetsuppgifter inom taxeringen, diskussion av olika lösningar m. m. lämnar nämnden en översikt över göromål, som anses vara av sådan art att de i och för sig bör kunna utföras hos de lokala skattemyndigheterna. Nämnden framhåller dock att alla de arbetsuppgifter i fråga om ökad medverkan i taxeringsarbetet, som har räknats upp, inte torde kunna tilläggas lokal skattemyndighet annat än på längre sikt. Nämnden har därför angett ett önskvärt minimum för sådan medverkan fr. o. m. år 1968. Detta avser följande.

Kansligöromål: bl. a. omfattande utskrift och expediering av erinringar och anmaningar att avge deklaration, utskrift av vissa sammanställningar som skall överlämnas till vederbörande taxeringsintendent och utarbetande av ersättningsstatistik.

Förberedande åtgärder med avseende på särskild fastighetstaxering: kontroll av i stomme till fastighetslängd införda uppgifter om fastighets ägare, kontroll av i fastighetsdeklaration lämnade uppgifter om fastighetsbeteckning och areal, kontrollräkningar och införskaffande från byggnadsnämnd eller annat kommunalt organ av uppgifter om ny-, till- eller ombyggnad på fastighet, m. m.

Förberedande granskning av självdeklarationer: summering och kontrollräkning av samtliga deklarationer med bilagor, kontroll av att olika belopp i deklarationerna och bilagorna blivit riktigt överförda samt förberedande åtgärder för beräkning av ortsavdrag m. m.

Nämnden finner det sannolikt att de lokala skattemyndigheterna fr. o. m. år 1968 och i varje fall på något längre sikt i regel kan medverka i de lokala taxeringsnämndernas arbete även i andra avseenden än de nyss nämnda. Härvid kan komma i fråga inte endast göromål som nämnden har räknat upp utan också andra uppgifter, som med hänsyn till lokala förhållanden anses lämpliga. Ett successivt genomförande av medverkan i taxeringsarbetet utöver den som nämnden generellt har tänkt sig kan ske på olika vägar. Ett första år kan den måhända inriktas på ett eller några distrikt inom verksamhetsområdet. Det är också möjligt att i stället låta den lokala skattemyndigheten biträda samtliga eller flertalet nämnder i någon eller några ytterligare detaljer. Vilken väg man här väljer finner nämnden ytterst bero på personalresurserna vid de olika kontoren, främst biträdenas kompetens och skicklighet. Även den enskilde taxeringsnämndsordförandens erfarenhet anses ha betydelse i detta sammanhang.

Av det anförda anser nämnden framgå att det i dagens läge inte är möjligt att mer exakt ange i vilken omfattning lokal skattemyndighet lämpligen bör medverka i taxeringsarbetet i första instans. Enligt nämndens mening bör en grundlig organisationsundersökning göras i syfte att klarlägga hur detta arbete bör bedrivas på sikt. En förutsättning för att de samlade personella resurserna inom taxeringsnämnder och hos lokala skattemyndigheter skall kunna utnyttjas på bästa sätt och de fördelar som ADB-tekniken ger verkligen blir tillvaratagna är att formerna för samverkan mellan de olika organen blir klarlagda. Efter samråd med statskontoret föreslår nämnden,

att sådan undersökning utförs av statskontoret under medverkan av bl. a. riksskattenämnden och nämnden.

Överståthållarämbetet förordnar årligen en taxeringsnämnd i Stockholm att som en för landet gemensam taxeringsnämnd bl. a. taxera skattskyldiga som saknar hemortskommun i landet. Överståthållarämbetet fullgör vissa expeditionsgöromål och andra kansliuppgifter åt denna taxeringsnämnd. Dessa arbetsuppgifter föreslås nu skola föras över till den lokala skattemyndigheten i Stockholm.

En annan fråga som nämnden också tar upp är *eftergranskning av taxeringarna* med ledning av t. ex. överskottsförteckningar, kontrolluppgifter som kommit in sedan taxeringsnämnderna har avslutat sitt arbete etc.

Ett särskilt skäl att i möjligaste mån utnyttja lokal skattemyndighets resurser för eftergranskning av deklARATIONER är, anför nämnden, att arbetsbördan vid länsstyrelsernas taxeringssektioner är stor under höstmånaderna, då ifrågavarande arbete i första hand bör utföras, samtidigt som arbetsbelastningen hos den lokala skattemyndigheten efter ADB-reformens genomförande väntas bli relativt sett låg under motsvarande tid.

Nämnden förordar att den eftergranskning som redan nu sker hos lokal skattemyndighet bl. a. i samband med att pensionsgrundande inkomst fastställs intensifieras. I den mån myndigheten inte har befogenhet att själv rätta felaktigheter som upptäcks bör den så långt möjligt utreda ärendena.

Nämnden förordar vidare att lokal skattemyndighet skall ta hand om de kontrolluppgifter m. m. som kommer in sedan taxeringsnämnderna har avslutat sitt arbete och vidta åtgärder som behövs med anledning av uppgifterna. Myndigheten bör också utföra den eftergranskning som skall ske med ledning av överskottsförteckningarna.

Nämndens förslag i dessa hänseenden anses böra genomföras successivt med början under andra halvåret 1968.

Även i det nya systemet, anför nämnden, kommer lokal skattemyndighet att få viktiga uppgifter i fråga om *skattedebiteringen*. Särskilt gäller detta den preliminära skatten, i fråga om vilken de grundläggande beslutsfunktionerna avses skola ligga kvar hos lokal skattemyndighet. Beträffande den slutliga skatten nämns de göromål avseende särskild skatteberäkning i vissa fall för äkta makar som nyligen har ålagts myndigheten. Mot bakgrund härav har nämnden stannat för att den lokala skattemyndigheten bör anses vara debiteringsförrättare även sedan datareformen har genomförts. I detta hänseende blir datakontoret myndighetens serviceorgan.

Nämnden förutsätter alltså att lokal skattemyndighet såsom debiteringsförrättare även i fortsättningen i samma utsträckning som nu skall verkställa omräkning av skatt på grund av beslut om ändrad taxering och debitering, oavsett om sådan omräkning föranleder utfärdande av debetsedel för tillkommande skatt respektive ny debetsedel för slutlig skatt eller medför restitution eller avkortning av skatt.

Arbetsgivarkontrollen på skattesidan är enligt nämnden eftersatt på många håll. Detta beror främst på att personalresurserna är otillräckliga både kvalitativt och kvantitativt. De lokala skattemyndigheternas möjligheter att verkställa räkenskapsgranskningar anses i särskilt hög grad begränsade till följd av bristen på härför lämplig personal. Inom nämnden bearbetade statistikuppgifter angående 1963 års arbete synes utvisa, att man hos de lokala skattemyndigheterna i regel ägnar påfallande kort tid åt ifrågavarande kontrollverksamhet. Med hänsyn härtill torde kritiken mot dessa myndigheters nuvarande organisation få speciell tyngd. Det sagda ger enligt nämndens mening starkt belägg för att intensifiering av denna del av lokal skattemyndighets verksamhet bör komma till stånd.

Nämnden konstaterar att flertalet arbetsgivare fullgör sina skyldigheter på uppbördsområdet. Gruppen försumliga arbetsgivare är relativt sett liten. Kontrollverksamheten bör därför syfta till att genom regelbundna undersökningar ringa in denna mindre grupp och att fortlöpande och snabbt vidta åtgärder för att skatteförluster skall undvikas. Härvid står arbetsgivarregistret i centrum. Myndigheten får efter varje uppbördstermins utgång uppgifter om de skattebelopp som arbetsgivarna har betalt in. Fall av försummelse kommer fram bl. a. genom de skattskyldigas klagomål över påförd slutlig skatt. Men också andra möjligheter kan och bör utnyttjas. Man bör exempelvis följa upp tillgängliga uppgifter om betalningsförelägganden, växelprotester och konkurser. Bl. a. i syfte att kontrollera skatteredovisningen kan man med debiteringslängden eller motsvarande handling som utgångspunkt undersöka orsaken till att större kvarstående skattebelopp har uppkommit. Framför allt bör kontrollåtgärderna dock inriktas på att i större omfattning än f. n. avse granskning av arbetsgivarnas räkenskaper. Granskningen bör i första hand avse lönebokföringen men även sådana kostnadskonton som kan antas vara belastade med lönekostnader. Verksamheten bör vidare innefatta kontroll och uppföljning av att arbetsgivarna iakttar gällande föreskrifter om hur deras bokföring eller anteckningar skall vara ordnade i fråga om löner och skatteavdrag m. m.

Vid uppbördsverken står särskilda uppbördskontrollanter f. n. regelmässigt till förfogande för arbetsgivarkontroll. Häradsskrivarkontoren har inte någon motsvarighet till kontrollanterna. Emellertid har, framhåller nämnden, både häradsskrivare och kronokamrerare i allmänhet tillgång till biträdespersonal, som är väl skickad att ombesörja den löpande, rutinmässiga delen av kontrollverksamheten. Åtskilliga biträden kan också göra insatser genom viss medverkan vid räkenskapsgranskningar. Sällsynt är däremot att ett biträde har de bokföringskunskaper m. m. som fordras för att på egen hand utföra sådana granskningar. Nämnden finner det angeläget att de lokala skattemyndigheterna i större utsträckning än vad som hittills har varit fallet får tillgång till befattningshavare, som är kompetenta att självständigt verkställa också mer omfattande bokföringsgranskningar.

Nämnden förutsätter att kronofogdemyndighet skall biträda vid arbetsgivarvakningen i ungefär samma omfattning som f. n.

Inom *socialförsäkringen* medverkar lokal skattemyndighet (i Stockholm överståthållarämbetet) bl. a. genom att räkna fram och *fastställa pensionsgrundande inkomst* enligt lagen om allmän försäkring. Detta sker med ledning av den försäkrades taxering till statlig inkomstskatt samt vissa kontrolluppgifter m. m. Besluten skall aviseras försäkringskassorna.

Nämnden erinrar om att lokal skattemyndighet äger anmana försäkrad och dennes arbetsgivare att lämna upplysningar för beräkning av den pensionsgrundande inkomsten. I vissa fall skall myndigheten bereda försäkrad tillfälle att yttra sig före beslut om sådan inkomst. Myndigheten har även skyldighet att i vissa fall underrätta försäkrad om sitt beslut. Om besvär anförs åligger det myndigheten att yttra sig över besvaren. Lokal skattemyndighet har möjlighet att själv rätta vissa felaktigheter vid beräkning av pensionsgrundande inkomst. Vid taxeringsändring eller eftertaxering skall sådan beräkning justeras, om taxeringsändringen eller eftertaxeringen föranleder avvikelser från beräkningen med minst 500 kr. Arbetet med att fastställa pensionsgrundande inkomst pågår mest koncentrerat under tiden april—oktober.

Arbetet med att bereda deklaramaterialet för stansning är koncentrerat till andra kvartalet. Om nämndens förslag att lokal skattemyndighet i ökad omfattning skall biträda taxeringsnämnderna i deras arbete genomförs, kommer detta enligt nämnden att medföra ytterligare koncentration av göromål till denna tidsperiod. Genom att i större utsträckning än hittills förlägga arbetet med att fastställa pensionsgrundande inkomst till tredje i stället för till andra kvartalet bör man kunna undvika den svårbemästrade arbetstopp som eljest skulle uppkomma. Den personal som är erfaren i taxerings- och ATP-arbete kan härvid utnyttjas bättre för lämpliga arbetsuppgifter och förutsättningarna ökar att nå den jämna arbetsbelastning under året som är önskvärd från personalsynpunkt. Härtill kommer att det för datakontorens vidkommande är angeläget att stansningen av taxeringsdata respektive ATP-data sprids ut över så lång tid som möjligt.

I fråga om *beräkning och uppbörd av arbetsgivaravgifter* erinrar nämnden om att allmänna skatteberedningen i sitt förslag till nytt skattesystem (SOU 1964: 25) bl. a. har förordat viss omläggning av avgiftsfinansieringen inom folkpensioneringen och sjukvårdsförsäkringen. I sitt yttrande över förslaget har nämnden anfört, att beredningen av olika skäl har stannat för att inte föreslå att enhetligt avgiftsunderlag för finansiering av socialförsäkringen i dess olika former tillskapas. Vidare har framhållits att genomförande av förslaget innebär, att den oenhetlighet som vidlåder det nuvarande systemet i stor utsträckning behålls. Nämnden har även strukit under att en mera långsiktig planläggning — särskilt för de lokala skattemyndigheternas befattning med arbetsuppgifter inom socialförsäkringsområdet — sna-

rast bör komma till stånd. Tills det har skett finner sig nämnden inte böra förordna att de lokala skattemyndigheterna skall medverka i det egentliga arbetet med beräkning och uppbörd av arbetsgivaravgifter i vidare omfattning än nu.

Arbetsgivarkontrollen på avgiftssidan bör emellertid ägnas skärpt uppmärksamhet, anför nämnden. I olika sammanhang har uttalats att de resurser som står till förfogande för kontrollverksamheten inte är tillräckliga. En intensifiering av verksamheten har ansetts i hög grad påkallad. Det har ifrågasatts om inte avgiftsredovisningen borde kontrolleras lika ingående som i första hand rörelseidkarnas deklARATIONER. Med hänsyn bl. a. till omfattningen av övriga göromål hos lokal skattemyndighet sker granskningen av arbetsgivaravgifterna på många håll under stor tidsnöd. Följden blir viss schablonmässighet. Av olika uttalanden att döma har man hos flertalet lokala skattemyndigheter hittills inte verkställt några granskningar av arbetsgivares bokföring eller anteckningar med tanke på avgiftskontrollen. De granskningar av detta slag som har kommit till stånd synes enligt nämnden ha skett inom riksförsäkringsverket. De pågående utredningarna rörande lokal skattemyndighets framtida arbetsuppgifter m. m. kan ha bidragit till att man har iakttagit viss återhållsamhet när det har gällt personaltilldelningen åt lokal skattemyndighet för här avsedda arbetsuppgifter.

Arbetsgivarna beräknas under år 1965 ha erlagt ca tre miljarder kr. i form av arbetsgivaravgifter påpekar nämnden och anger som jämförelse att statens inkomster av direkta skatter för budgetåret 1964/65 utgjorde ca elva miljarder kr. och av indirekta skatter likaså ca elva miljarder kr. Mot bakgrund av bl. a. den betydande storleken på dessa avgifter och då nämnden finner det vara av intresse för såväl pensionskollektivet och sjuk- och olycksfallsförsäkringarnas underlag som arbetsgivarna att avgiftspåföringen blir riktig och rättvis bedöms det vara angeläget att samhället har väl avvägda resurser för den kontrollverksamhet som behövs. Nämnden anser det naturligt att kontrollen skärps allteftersom avgifterna ökar.

Nämnden anför, att en första kontroll av arbetsgivaravgifterna i fortsättningen liksom hittills måste ske under tiden mars—juni, dvs. innan det ena exemplaret av uppgifterna lämnas över till riksförsäkringsverket. Det förutsätts att lokal skattemyndighet därutöver fr. o. m år 1968 skall eftergranska arbetsgivaravgifterna. Detta bör ske företrädesvis under månaderna oktober—januari. Det anses vidare önskvärt att lokal skattemyndighet bereds möjlighet att i viss omfattning — vid sidan av den revisionsverksamhet som äger rum hos riksförsäkringsverket — kontrollera avgiftsredovisningen genom att granska arbetsgivares bokföring eller anteckningar. Huruvida det skall kunna ske är enligt nämnden helt beroende av de personalresurser — kvalitativt sett — som myndigheten får till sitt förfogande.

I Stockholm åligger det överståthållarämbetet i stället för lokal skattemyndighet att *fastställa pensionsgrundande inkomst* och utföra därmed för-

enade göromål. I förberedelsearbetet biträds ämbetet av ordförande och kronoombud i taxeringsnämnderna. Överståthållarämbetet skall också ta emot, sortera och granska de arbetsgivaruppgifter, som lämnas till ledning för beräkning av arbetsgivarnas ATP-avgifter. Vidare förvaras deklaramaterialet beträffande Stockholm på de olika taxeringskontoren hos överståthållarämbetet. Nämnden föreslår att ifrågavarande funktioner övertas av den lokala skattemyndigheten i Stockholm. Som motivering anför nämnden att det får anses principiellt riktigt att överståthållarämbetets åligganden på socialförsäkringsområdet flyttas över till den lokala skattemyndigheten i Stockholm. Härigenom uppnås den enhetlighet beträffande arbetsfördelningen mellan regionala och lokala organ som från praktisk synpunkt bör eftersträvas i det för riket gemensamma ADB-systemet. För en sådan överflyttning talar också bl. a. att möjlighet därigenom skapas att bättre än nu samordna arbetet med å ena sidan fastställande av pensionsgrundande inkomst och å andra sidan det granskningsarbete som nu sker i anslutning till taxeringsstansningen och som efter det lokal skattemyndighet har tillagts befogenhet att företa rättelser av vissa taxeringsfel i framtiden kommer att bli en följd av detta förfarande.

Nämnden föreslår att överståthållarämbetets åligganden i fråga om bestämmande av pensionsgrundande inkomst — även för i riket ej bosatt eller mantalsskriven försäkrad — och kontrollen m. m. av arbetsgivaruppgifterna fr. o. m. år 1967 förs över till den lokala skattemyndigheten i Stockholm.

Också sedan denna omorganisation har genomförts bör av praktiska skäl accepteras att taxeringsnämndsordförande och kronoombud biträder i Stockholm vid det förberedande arbetet med att fastställa pensionsgrundande inkomst. I vad mån också detta arbete skall flyttas över till den lokala skattemyndigheten bör enligt nämndens mening övervägas närmare.

Nämnden anlägger synpunkter också på *serviceverksamheten* och uttalar bl. a. att de lokala skattemyndigheterna har en viktig uppgift som serviceorgan åt ett flertal andra myndigheter och utövar omfattande upplysnings- och rådgivningsverksamhet gentemot allmänheten. Deras uppgifter i dessa avseenden har under senare tid fått allt större betydelse med hänsyn till reformer, som har genomförts framför allt på socialförsäkringsområdet.

I och för sig medför enligt nämnden datareformen ingen ändring av de lokala skattemyndigheternas funktioner i de avseenden som har nämnts nu. Deras uppgift att vara upplysnings- och rådgivningsorgan gentemot allmänheten kommer däremot att få ännu större betydelse i den mån verksamheten utvidgas på det sätt som nämnden har föreslagit. Uppgiften att i större omfattning än nu biträda de lokala taxeringsnämnderna torde dessutom — i förening med åliggande att rätta vissa formella taxeringsfel — komma att medföra att lokal skattemyndighets kontor framstår som ett kansli för de lokala taxeringsnämnderna. Medverkan vid eftergranskning av självdekla-

rationer kan också, liksom intensifierad arbetsgivarkontroll på såväl skattesom avgiftssidan, väntas öka omfattningen av expeditionsgöromålen hos de lokala skattemyndigheterna.

Sammanfattningsvis anför nämnden bl. a. följande i fråga om den framtida verksamheten hos lokal skattemyndighet.

Lokal skattemyndighets resurser i syfte att effektivisera verksamheten inom uppbornds- och taxeringsområdena kan inte ökas förrän i anslutning till att ADB-systemet genomförs. Huruvida effektiviseringen skall avse endast uppborndsverksamheten eller taxeringsverksamheten eller avse båda dessa verksamhetsområden blir en avvägningsfråga.

Från de synpunkter som nämnden i sin egenskap av centralt organ på uppborndsväsendets område närmast har att företräda bedömer nämnden det som mycket angeläget att lokal skattemyndighet får resurser för att aktivera sin verksamhet. Nämnden förordar därför sådan upprustning av organisationen att lokal skattemyndighet får ökade möjligheter att inom ramen för nuvarande åligganden intensifiera främst den verksamhet som avser arbetsgivarkontroll på skattesidan, fastställande av pensionsgrundande inkomst och kontroll av arbetsgivarnas redovisning som skall ligga till grund för beräkning av bl. a. avgifter till den allmänna tilläggs pensioneringen.

Såvitt nämnden kan bedöma är det möjligt att efter viss förstärkning av organisationen för här angivna ändamål tidsmässigt disponera lokal skattemyndighets arbetsuppgifter på sådant sätt att arbetsbelastningen blir i stort sett jämn under hela året.

Genom att ytterligare bygga ut organisationen öppnas enligt nämnden möjlighet att på lokal skattemyndighet lägga dels vissa kanslifunktioner åt de lokala taxeringsnämnderna, dels vissa funktioner på taxeringsområdet. Omfattningen av lokal skattemyndighets insats i dessa hänseenden måste i viss mån bestämmas av möjligheten att fördela samtliga arbetsuppgifter så att man får jämn arbetsbelastning. Myndighetens medverkan i taxeringsarbetet i första instans bör mot bakgrund härav begränsas till en början tills erfarenhet har vunnits.

Nämnden har i samråd med statskontoret funnit sig böra föreslå, att statskontoret under medverkan av nämnden och riksskattenämnden utför organisationsundersökningar i syfte att bl. a. klarlägga dels formerna för samverkan mellan lokal taxeringsnämnd och lokal skattemyndighet, dels hur arbetet i övrigt bör bedrivas hos sistnämnda myndighet.

Distriktsindelningen

Nämnden erinrar om de principer som har legat till grund vid bl. a. den nya kommunindelningen samt indelningen i polis- och kronofogdedistrikt och som avses skola tillämpas vid bl. a. pågående översyn av domkretsindelningen. Vad fögderiindelningen beträffar framhåller nämnden att den nu-

varande indelningen av riket i verksamhetsområden för de lokala skattemyndigheterna hänför sig till tiden för 1946 års uppbördsreform. Den indelning som då gjordes och som i huvudsak alltjämt gäller har reviderats endast i sådana fall då kommungränserna har ändrats eller städer med egen uppbördsförvaltning tillförts fögderi. Genom kungörelse den 18 januari 1946 (nr 18) fastställde Kungl. Maj:t ny indelning i fögderier (häradsskrivardistrikt) och stationeringsorter för häradsskrivarna. Antalet fögderier, som sedan inte ändrats, bestämdes vara 156. Härtill kom 32 städer med egen uppbördsförvaltning, ett antal som sedermera minskat till 29. Åtskilliga fögderier framstod redan år 1946 som förhållandevis små. En del har sedan dess ökat sitt invånarantal medan andra till följd av befolkningens flyttning från landsbygd till större tätorter i dag har färre invånare. Nuvarande indelning framgår av kungörelsen den 1 juni 1951 (nr 408) angående rikets indelning i fögderier, ändrad senast 1965: 32.

I och med att uppbördsverken förstatligas är det enligt nämnden möjligt att göra en översyn och revidering av distriktsindelningen för hela landet både mot bakgrund av andra indelningar och med hänsyn till befolkningsutvecklingen m. m.

Nämnden erinrar om att uppbördsorganisationskommittén på sin tid uttalade (SOU 1962: 18), att ADB-systemet i och för sig inte krävde någon ändring av fögderiindelningen men att det ändrade personalbehovet gjorde en översyn av indelningen ofrånkomlig. Man hade i åtskilliga fall att räkna med sammanslagningar av kommuner som hörde till olika distrikt. Fögderiindelningen borde anpassas härtill. Vidare borde fögderikontoren utgöra arbetsenheter som med hänsyn till de framtida arbetsuppgifterna var funktionsdugliga och effektiva med möjlighet till bl. a. intern arbetsfördelning efter uppgifternas svårighetsgrad och varierande art. Detta talade enligt uppbördsorganisationskommittén för stora distrikt. Samtidigt som avsevärd del av rutingöromålen skulle försvinna genom datareformen, kunde de kvalificerade arbetsuppgifterna väntas öka i omfattning och ställa högre krav på ortskännedom och goda kontakter med arbetsgivare, skattskyldiga och olika myndigheter inom verksamhetsområdet. Detta i sin tur utgjorde skäl för att begränsa distriktens storlek. 1944 års uppbördsberednings uttalande (SOU 1945: 27), att fögderierna inte borde vara större än att de skattskyldiga utan alltför stora svårigheter kunde komma i personlig förbindelse med vederbörande häradsskrivare, ägde enligt uppbördsorganisationskommittén fortfarande giltighet. Vid remissbehandlingen av kommitténs betänkande begränsade sig flertalet remissinstanser till att konstatera behovet av översyn av indelningen men de framhöll också genomgående önskvärdheten av god service från lokal skattemyndighets sida.

Enligt nämnden bör följande *huvudprinciper* ligga till grund för ny indelning i verksamhetsområden för de lokala skattemyndigheterna (fögderiindelning).

1. Fögderiet bör ha sådan storlek (folkmängd) att kontorsorganisationen

blir rationell och ekonomisk. Stor vikt måste emellertid fästas vid att allmänhetens och myndigheters berättigade krav på fullgod service, även vid stora avstånd och mindre goda kommunikationer, blir tillgodosedda. Detta leder till att man även vid ny fögderiindelning bör godta fögderier, vilka visserligen i fråga om folkmängden blir förhållandevis små men i fråga om arealen blir stora.

2. Den lokala skattemyndigheten bör vara stationerad på ort inom fögderiet som är lämplig från bl. a. kommunikationssynpunkt.

3. I likhet med vad fallet är i fråga om indelningen i kronofogdedistrikt och polisdistrikt bör gälla att fögderigräns skall sammanfalla med kommunblocksgräns (i förekommande fall med länsgräns i stället för med kommunblocksgräns). Fögderigräns bör inte skära gräns för kronofogdedistrikt.

I små fögderier med förhållandevis ringa personal blir organisationen sårbar, framhåller nämnden. Större personalorganisation, dvs. större distrikt, ger enligt nämnden ökade möjligheter att vid ledigheter och vakanser göra sådana omDispositioner bland personalen som behövs för arbetets behöriga gång. Med hänsyn härtill bör som undre gräns för fögderistorlek sättas en folkmängd om 40 000 à 45 000 personer. Av serviceskäl måste emellertid också fögderier med lägre befolkningstal godtas. Enligt nämndens mening bör hos varje lokal skattemyndighet finnas, förutom chefen och erforderligt antal biträden, minst en tjänsteman i landskanslistkarriären. Nämnden har kommit till att en sådan tjänsteman behövs, när befolkningstalet ligger omkring 25 000. Mot denna bakgrund bör enligt nämndens mening kunna godtas fögderier med minst 25 000 invånare. Undantagsvis, när särskilda skäl föreligger, kan man bli nödsakad att godta även fögderi med mindre än ca 25 000 invånare. Det rör sig då främst om fall när servicesynpunkterna eljest inte blir tillgodosedda. När servicefrågan bedöms bör särskild vikt fästas vid kommunikationsförhållandena inom området.

Särskild uppmärksamhet har nämnden ägnat frågan om stationeringsorten kan ligga utanför fögderiet. I endast tre fall har nämnden ansett sig böra godta sådant förhållande, trots att företrädare för Sveriges härads-skrivarförening, med vilka överläggningar har ägt rum i bl. a. distriktsindel-ningsfrågan, har hävdad att man bör undvika alltför stora distrikt och att det inte bör vara något hinder att på en centralort stationera flera lokala skattemyndigheter.

Inom några län förekommer det, säger nämnden, att vederbörande häradsskrivare har mottagning på annan ort än stationeringsorten. Enligt nämndens mening bör denna ordning kunna tillämpas även i framtiden i den mån länsstyrelsen finner det lämpligt.

Nämndens *förslag till ny distriktsindelning* har föregåtts av skriftväxling med länsstyrelserna, som har lämnat preliminära förslag med kartskisser etc. När det har visat sig nödvändigt har nämnden också haft underhandskontakt med länsstyrelserna för att få ytterligare synpunkter från dem i de

fall när nämnden för sin del har funnit skäl att avvika från länsstyrelsernas preliminära förslag.

Med tillämpning av de nyss angivna huvudprinciperna för ny indelning har nämnden kommit fram till att riket bör indelas i 123 fögderier. Innebörden av nämndens förslag är att även städerna inbegrips i fögderiindelningen och att de nya distrikten blir avsevärt större befolkningsmässigt sett än f. n. Befolkningstalen i de föreslagna fögderierna är följande.

Folkmängd	Nuvarande antal		Föreslaget antal fögderier
	fögderier	städer	
— 24 999	32	1	11
25 000—29 999	49	6	9
30 000—39 999	51	5	32
40 000—49 999	17	4	23
50 000—69 999	6	4	23
70 000—99 999	1	6	11
100 000—	—	3	14
Summa	156	29	123

Liksom Stockholms stad föreslås Göteborgs stad och Malmö stad t. v. skola utgöra särskilda distrikt, medan återstoden av resp. kommunblock förts till fögderi för områdena omkring. I tre fall har nämnden ansett motiverat att godta att delar av ett fögderi hänförs till skilda kronofogdedistrikt och i tre fall att den lokala skattemyndigheten är stationerad utanför fögderiet. I ett fall har av serviceskäl kommunblock delats på två fögderier.

Enligt förslaget kommer 24 av de nuvarande stationeringsorterna att dras in och nio att flyttas.

Nämnden föreslår att den nya indelningen genomförs den 1 januari 1967.

I fråga om *den inre organisationen* framhåller nämnden att denna påverkas av att de lokala skattemyndigheterna är olika stora. Två organisationsformer kan urskiljas i fråga om de större uppbördsverken, den ena med indelning på specialavdelningar och den andra med indelning på olika avdelningar efter geografisk grund. För häradsskrivarkontorens del förekommer i allmänhet inte indelning på arbetsdetaljer. Förstatligandet av uppbördsverken och fögderireformen kommer att medföra organisatoriska problem för myndigheterna. Enligt nämndens mening är det angeläget att reformens genomförande inte störs av stora ändringar av den inre organisationen. Frågan om hur de nya lokala skattemyndigheternas kontor bör vara organiserade bör enligt nämnden utredas av statskontoret.

När uppbördsverken förstatligas och ny indelning i verksamhetsområden för den lokala skattemyndigheten genomförs, anser nämnden det lämpligt att föra in *enhetliga beteckningar* för dessa områden och enhetlighet i fråga om tjänstebenanämningar för personalen. Genom omorganisationen försvinner beteckningarna »lokal skattemyndighet i stad» resp. »lokal skattemyndig-

het på landet», yttrar nämnden. Beteckningen lokal skattemyndighet bör enligt nämndens mening behållas som enhetlig beteckning för myndigheten.

Inom uppbördsverken finns kvalificerade befattningshavare i varierande löneställning. Någon enhetlighet uppborrdsverken emellan i fråga om dessa befattningshavares tjänstebenämning föreligger inte. Som exempel på tjänstetitlar anför nämnden uppborrdssintendent, mantalskommisarie, uppborrdsassistent och mantalsassistent.

I fråga om beteckningen för lokal skattemyndighets geografiska verksamhetsområde samt tjänstebenämningarna framhåller nämnden att man om möjligt bör söka nå ett system med beteckningar som på något sätt knyter an till myndighetens verksamhet, dess egenskap av lokal skattemyndighet. I fråga om beteckningen för det geografiska området har dock nämnden, efter att ha övervägt olika alternativ, stannat för att behålla »fögderi» som beteckning för verksamhetsområdet vare sig det utgörs av land eller stad.

Som nyss har sagts används bl. a. prefixen »uppborrd» och »mantals» i tjänstebenämningarna för personalen. Något motiv för att bibehålla tjänstetitlar med prefixet »uppborrd» finns inte enligt nämndens mening. Där emot kan skäl anföras för att man tar upp prefixet »skatte» (skattedirektör, skatteintendent osv.), eftersom det är fråga om tjänstemän hos den lokala skattemyndigheten. Mot att införa dessa tjänstetitlar på det lokala planet anses dock tala att chefen för skatteavdelningen hos överståthållarämbetet bär titeln skattedirektör. Ytterligare ett skäl skulle möjligen kunna tala mot att man i detta sammanhang tar upp prefixet »skatte». Om resultatet av landskontorsutredningens arbete blir att taxerings- och uppborrdssektionerna samt datakontoren bryts ut ur länsstyrelserna och förs samman till regionala enheter, synes det kunna bli aktuellt att inom en sådan ny organisation använda benämningar och tjänstetitlar, som innehåller uttrycket »skatte». Som alternativ till att använda tjänstetitlar med prefixet »skatte» diskuteras prefixen »mantals» (mantalsdirektör, mantalsintendent etc.) eller »fögderi» (fögderidirektör, fögderiintendent etc.).

Nämnden anser sig vid sitt slutliga ställningstagande böra särskilt beakta önskvärdheten från allmänhetens synpunkt, att tjänstemännen hos lokal skattemyndighet har tjänstetitlar som knyter an till verksamheten. Med hänsyn härtill förordar nämnden, att prefixet »skatte» används och att tjänstebenämningarna inom den nya organisationen blir skattedirektör, skatteintendent och skatteassistent.

Personalbehov och anslagsberäkningar

Nämnden beräknar att datareformen i och för sig medför att arbetsbelastningen hos de lokala skattemyndigheterna i genomsnitt kommer att minska med cirka 40 %. Minskningen avser främst mindre kvalificerade göromål. På grund av redan beslutade och av statsmakterna planerade nya

arbetsuppgifter av kvalificerad natur antar nämnden att minskningen av arbetsvolymen kommer att stanna vid omkring en tredjedel. Nämnden har som framgår av vad tidigare har anförts föreslagit att de lokala skattemyndigheternas verksamhet ytterligare skall utvidgas bl. a. genom ökad medverkan i de lokala taxeringsnämndernas arbete, genom intensifierad arbetsgivar kontroll, som skall innefatta revision av räkenskaper och anteckningar samt eftergranskning av arbetsgivaruppgifter, och även genom eftergranskning av självdeklarationer. Nämnden har vidare föreslagit att lokal skattemyndighet i viss mån skall biträda taxeringsintendenten i länet vid formell övervakning av taxeringsarbetet i första instans och räknat med att de föreslagna nya uppgifterna kommer att öka besöksfrekvensen på myndigheternas expeditioner. De göromål som sålunda skall tillkomma är enligt nämnden till övervägande del av kvalificerad natur.

Den nuvarande personalstyrkan vid häradsskrivarkontoren och uppbördsverken uppgår enligt nämnden till — utöver cheferna — ca 275 assistenter och ca 3 500 biträden. Av assistenterna finns flertalet eller ca 200 vid uppbördsverken. I fråga om häradsskrivarkontoren har endast de största fast assistent, medan övriga vid behov har tilldelats personalförstärkning av länsstyrelserna, som härför disponerar visst antal landskanslisttjänster.

Nämndens förslag till fögderiindelning innebär att antalet distrikt minskar vilket medför att också antalet chefstjänster reduceras. *Behovet av assistentpersonal* ökar emellertid i samma mån som lokal skattemyndighet får nya kvalificerade uppgifter.

Redan med nuvarande arbetsuppgifter föreligger det, anför nämnden, ytterligare behov av assistenter på häradsskrivarkontoren, vilket inte har kunna tillgodoses genom de personalresurser som har funnits att tillgå.

Beaktas de nya arbetsuppgifterna bör enligt nämndens mening hos varje lokal skattemyndighet i princip finnas en eller flera kvalificerade medhjälpare över biträdeskarriären. Dessa tjänstemän bör i första hand syssla med arbetsgivar kontroll på skatte- och avgiftssidan, främst räkenskapsgranskningar och materiell granskning av arbetsgivaruppgifter, handlägga svårare ärenden angående pensionsgrundande inkomst och verkställa eftergranskning av självdeklarationer. De har vidare givna arbetsuppgifter bl. a. i fråga om rättelse av formella taxeringsfel och vid lokal skattemyndighets medverkan i taxeringsarbetet i första instans, såvitt avser både inkomsttaxering och särskild fastighetstaxering. De bör ta del i expeditiionsarbetet — besök från allmänheten — och utöva viss arbetsledning, i varje fall inom större distrikt.

I distrikt med mindre folkmängd än cirka 25 000 invånare anser nämnden att en assistent i regel inte får full sysselsättning med lämpliga arbetsuppgifter under hela året. I dessa distrikt kan behovet av kvalificerad medhjälpare över biträdeskarriären lämpligen tillgodoses genom att ett mindre antal landskanslistor på landskontor avdelas för tjänstgöring hos de lokala

skattemyndigheterna enligt länsstyrelsernas bestämmande. Däremot bör varje distrikt med minst 25 000 invånare i regel tilldelas minst en fast assistent. I de allra största distrikten (cirka 75 000 invånare och däröver) behövs enligt nämnden, med hänsyn främst till de kvalificerade arbetsuppgifternas omfattning — förutom assistenter — tjänstemän som skall självständigt handlägga vissa mera kvalificerade arbetsuppgifter.

Assistenttjänster och högre tjänster i den nya organisationen bör enligt nämnden ha samma anknytning till landsstaten som tjänsterna i den nuvarande häradsskrivarorganisationen och följaktligen i princip höra till landskanslistkarriären. Tjänsterna bör i möjligaste mån över lag tillsättas fr. o. m. den 1 januari 1967. En av anledningarna härtill är att de nuvarande uppborädsverkens personal på ett smidigt sätt bör inordnas i den nya organisationen.

Förslaget till ny fögderiindelning medför också, anför nämnden, att ett antal små distrikt med förhållandevis högt antal biträden försvinner. Därigenom kan ca 120 biträden sparas in. Men *behovet av biträdespersonal* påverkas mest av att ADB-systemet minskar volymen av rutinmässiga arbetsuppgifter. En närmare analys av biträdespersonalens arbetsuppgifter i den nya organisationen finner nämnden ge vid handen att ungefär 50 % av uppgifterna kräver väl kvalificerad och utbildad personal. Eftersom också sådana arbetsuppgifter emellertid i viss utsträckning bör kunna utföras av något mindre kvalificerad biträdespersonal ifrågasätter nämnden om inte antalet kvalificerade biträdestjänster bör begränsas till ca 45 % av totala antalet sådana tjänster.

I den nuvarande organisationen används tillfällig personal bl. a. för sortering av taxeringsmaterialet och längdföring av taxeringarna. Sådan personal behövs också i fortsättningen men enligt nämndens bedömning i betydligt mindre omfattning än f. n. och i huvudsak endast för sorteringsarbetet under februari och mars månader. Behovet av sådan extrapersonal för hela den nya organisationen beräknas till cirka 150 årsarbetskrafter.

Med ledning av arbetsstatistik och andra tillgängliga uppgifter har nämnden övervägt behovet av biträdespersonal för olika arbetsuppgifter i den nya organisation som nämnden har föreslagit. Resultatet av dessa överväganden redovisar nämnden i sitt betänkande nr 2 i form av ett diagram, som månad för månad visar behovet av sådan personal för arbetsuppgifter av skilda slag inom ett distrikt med cirka 45 000 invånare. Enligt diagrammet beräknas behovet av fasta biträden till totalt 13. Härtill kommer tillfällig personal, främst för sorteringsarbetet i februari—mars, ca $\frac{3}{4}$ årsarbetskraft. F. n. sysselsätts, inklusive tillfällig personal, på ett häradsskrivarkontor av denna storlek ca 16 biträden (årsarbetskrafter). Denna undersökning lägger nämnden till grund för den beräkning av behovet av biträdespersonal den 1 juli 1968 i fögderierna utom i Stockholm, Göteborg och Malmö som redovisas i det följande.

I Stockholm, Göteborg och Malmö finns speciella storstadsproblem, anför nämnden. Vidare kommer säruppgifterna i fråga om kyrkobokföringen att åtminstone t. v. ligga kvar hos de lokala skattemyndigheterna i Stockholm och Göteborg. Beträffande Stockholm tillkommer att nuvarande organisation i väsentliga delar avviker från den som gäller för riket i övrigt.

För dessa tre lokala skattemyndigheter måste personalberäkningen, i fråga om både assistenter m. fl. och annan personal, uppenbarligen ske efter särskilda grunder. Nämnden anser sig ha anledning förutsätta att personalbesparingen för dessa de största distrikten relativt sett blir något större än genomsnittet för övriga distrikt. Nämnden framhåller bl. a. att de nuvarande uppbördsverken i Stockholm, Göteborg och Malmö har funktion som länsbyrå och att denna speciella säruppgift faller bort i ADB-systemet. Vid fördelningen av det totala antalet tjänster på å ena sidan assistentpersonal och å andra sidan biträdespersonal bör för de tre största uppbördsverkens del stor hänsyn tas till den relation mellan dessa personalgrupper som råder f. n.

Nämnden redovisar resultatet av sina beräkningar av *personalbehovet den 1 juli 1968* vid de föreslagna fögderikontoren i betänkande nr 3 i fråga om Stockholm och i betänkande nr 2 i fråga om landet i övrigt.

Vid sina beräkningar förutsätter nämnden att ADB-systemet i allt väsentligt skall ha genomförts vid nämnda tidpunkt och att de personalbesparingar som blir möjliga genom distriktsindelningsreformen har slagit igenom. Beräkningarna, som anges ha skett på basis av varje fögderis folkmängd vid 1965 års ingång, slutar på totalt ca 3 300 tjänstemän, varav 123 cheftjänstemän, 383 i assistent- och ca 2 800 i biträdeskarriären. Beräkningarna sägs vara approximativa, bl. a. eftersom sådana skillnader i distriktens struktur inte har beaktats som sammanhänger med befolkningens sammansättning, befolkningstäthet, flyttningsfrekvens, antal fastigheter, antal arbetsgivare m. m.

I fråga om Stockholm anför nämnden, att behovet av fast personal den 1 juli 1968 har räknats fram med ledning av en organisationsskiss som har upprättats av uppbördsdirektören i Stockholm. Överföringen av ATP-arbetet m. m. från överståthållarämbetet till den lokala skattemyndigheten har beaktats i skissen. Innan de organisationsundersökningar som är nödvändiga har utförts, finner nämnden det svårt att i detalj bedöma den framtida utformningen av organisationen inom Stockholms lokala skattemyndighet och personalbehovet där. Nämnden anser försiktigheten bjuda att under en övergångstid redovisa endast viss del av tjänsterna i personalplan. Därför har ca 10 % av assistenttjänsterna och ca 15 % av biträdestjänsterna redovisats utom ramen för fast personal enligt plan.

Det antal tjänstemän som vid slutet av år 1966 sysselsätts inom fögderiförvaltningen och vid uppbördsverken behövs emellertid också i den nya organisationen under hela år 1967, anför nämnden. Visserligen kan en

del personalbesparingar i och för sig påräknas genom den nya distriktsindelningen, men det krävs personal tillfälligt bl. a. för indelningsreformens genomförande (omsortering av register m. m.). Nämnden anser det vidare ofrånkomligt att förstärka personalen under första halvåret 1967 för arbetet med särtaxering av äkta makar och rättelse av taxeringsfel. Under första halvåret 1968 kan personalbehovet däremot beräknas minska successivt. Under tiden den 1 januari 1967—den 30 juni 1968 måste sålunda finnas tillgång till personal utöver vad nämndens beräkningar visar. Också under en kortare övergångsperiod efter den 30 juni 1968 — innan personalen har vunnit erfarenhet av ADB-systemet — kan vissa personalförstärkningar visa sig nödvändiga.

Omorganisationen aktualiserar *vissa personalfrågor*, anför nämnden, bl. a. frågor som har samband med den kommunalanställda personalens övergång till statstjänst. Denna personal och personalen på de nuvarande häradsskrivarkontoren skall inordnas i en ny fögderiorganisation.

Utgångsläget den 1 januari 1967, då fögderireformen genomförs, är alltså, framhåller nämnden, att i princip all den personal som vid utgången av år 1966 tjänstgör vid uppboordsverk och häradsskrivarkontor behöver tas i anspråk för att lokal skattemyndighet skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Antalet chefstjänster reduceras dock medan antalet andra tjänster över biträdeskarriären ökar. En konsekvens härav blir att en del av de sistnämnda tjänsterna t. v. bör hållas vakanta så att de tillfälligt kan besättas av häradsskrivare eller kronokamrerare, som inte får chefstjänst inom den nya organisationen.

Mot bakgrund av det nuvarande personalläget med brist på personal i mellangradstjänsterna pekar nämnden på att svårigheter kommer att uppstå att från början besätta alla tjänster mellan chefstjänsterna och tjänster i biträdeskarriären. Nämnden förutsätter därför att den upprustning av fögderiorganisationen som inrättandet av fasta assistenttjänster innebär måste ske successivt.

Nämnden beräknar att antalet tjänstemän i biträdeskarriären i stort sett blir oförändrat under år 1967 och in på första halvåret 1968. Att nu närmare ange när successiv nedskärning kan börja äga rum är enligt nämnden inte möjligt. Enligt nämndens förslag blir emellertid antalet tjänster för kvalificerade biträden väsentligt högre än i nuvarande organisation. Antalet övriga biträden, den kader där de största rekryteringssvårigheterna f. n. finns, minskar kraftigt i förhållande till nuvarande antal.

Nämnden pekar också på att de gjorda beräkningarna av personalbehovet inom fögderierna den 1 juli 1968 är mycket approximativa. Beräkningarna har gjorts med befolkningstalet den 1 januari 1965 som utgångspunkt och under förutsättning att arbetsuppgifterna kvantitativt och kvalitativt får en omfattning som ungefär motsvarar den som nämnden för sin del har föreslagit.

Omorganisationen och den successiva förändringen av arbetsuppgifterna, främst bortfallet av mera rutinbetonat arbete, medför enligt nämnden att särskild uppmärksamhet måste ägnas frågan om *utbildningen av personal*. Det är givetvis ett starkt intresse för det allmänna, anför nämnden, att den erfarna och kunniga personal som nu finns stannar kvar inom den nya fögderiorganisationen. Med tanke på de nya och vidgade arbetsuppgifter som skall läggas på den lokala skattemyndigheten är det angeläget, att den kursverksamhet som nu bedrivs intensifieras.

Nämnden lägger fram *anslagsberäkningar* för de närmaste tre budget-åren och utgår därvid från att uppbördsverken förstatligas den 1 januari 1967, att den nya fögderiindelningen genomförs den 1 januari 1967, att lokal skattemyndighets framtida arbetsuppgifter blir av den omfattning som nämnden har föreslagit, att nämndens personalplaner följs, att avvecklingen av äldre arbetsuppgifter för lokal skattemyndighet är slutförd under första halvåret 1968, att lokal skattemyndighet i Stockholm tillförs arbetsuppgifter från överståthållarämbetet enligt nämndens förslag och att utbyggnaden av den nya verksamheten sker successivt.

Avlöningskostnaderna är framräknade på grundval av 1965 års löneläge i ortsgrupp 4 (i fråga om Stockholm ortsgrupp 5). De har delats upp på kostnader för dels »personal enligt plan», dvs. fast personalstyrka nödvändig även efter den 1 juli 1968, och dels »personal i övrigt». Kostnaden för »personal i övrigt» omfattar ersättningar till sådan personal, som behövs inom organisationen under tiden fram till dess att verkningarna av ADB-reformen helt har slagit igenom, samt de ökade kostnader som kan föranledas av att tjänstemän inom den nuvarande organisationen i förekommande fall kan, med bibehållna avlöningsförmåner, bli placerade på lägre tjänst inom den nya organisationen.

Omkostnaderna för sjukvård, reseersättningar och expenser har beräknats till 10 % av nettokostnaden för löner. Kostnader för flyttning av kontor är inte medräknade, inte heller ersättning till postverket för dess medverkan vid skattekrediteringen.

Nämndens *kostnadsberäkningar* framgår av följande uppställning.

Budgetåret 1966/67 (sista halvåret)

Avlöningar

Personal enligt plan	31 950 000
Personal i övrigt	5 880 000

37 830 000

Ersättning från allmänna pensionsfonden	—7 220 000
---	------------

Nettoutgift 30 610 000

Omkostnader

10 % av 30 610 000	3 070 000
Särskilda ADB-kostnader i Stockholm	800 000

3 870 000

Intäkter	—50 000
----------	---------

Nettoutgift 3 820 000

Budgetåret 1967/68

Avlöningar		
Personal enligt plan		63 900 000
Personal i övrigt		13 110 000
		77 010 000
Ersättning från allmänna pensionsfonden		-14 440 000
	Nettoutgift	62 570 000
Omkostnader		
10 % av 62 570 000		6 260 000
Särskilda ADB-kostnader i Stockholm		800 000
		7 060 000
Intäkter		-100 000
	Nettoutgift	6 960 000

Budgetåret 1968/69

Avlöningar		
Personal enligt plan		63 900 000
Personal i övrigt		2 500 000
		66 400 000
Ersättning från allmänna pensionsfonden		-14 440 000
	Nettoutgift	51 960 000
Omkostnader		
10 % av 51 960 000		5 200 000
Intäkter		-100 000
	Nettoutgift	5 100 000

Nämnden framhåller, att statens verkliga kostnader för fögderiorganisationen blir väsentligt lägre än de nu angivna om hänsyn tas till de bidrag vissa städer skall erlægga under en övergångstid i anledning av huvudmannaskapsreformen i fråga om uppbördsverken.

För *länsstyrelserna* kommer genomförandet av den nya fögderiindelningen och uppbördsverkens förstatligande att medföra en del extra arbete av engångsnatur under sista kvartalet 1966 och första kvartalet 1967. Med anledning härav bör enligt nämnden medel beräknas för avlöning under ett halvår av 25 landskanslister och ett 30-tal biträden. Om länsstyrelserna i framtiden skall ha hand om avlöningsuträkning m. m. för personalen inom hela fögderiorganisationen, bör viss arbetskraftsförstärkning medges inom några län. Nämnden räknar med tillskott av ett 20-tal biträden. Å andra sidan kan länsstyrelsernas avlöningsanslag reduceras med ca 1 milj. kr., på grund av att flertalet fögderier får fasta assistenter i stället för de 63 landskanslister som nu är avsedda för tjänstgöring i fögderi.

Den personal vid överståthållarämbetet, som enligt nuvarande ordning är sysselsatt med arbetsuppgifter inom socialförsäkringsområdet, bör i princip föras över till den lokala skattemyndigheten i Stockholm fr. o. m. den 1 januari 1967. Överflyttningen torde dock inte påverka medelsbehovet för ämbetets del, eftersom denna personal avlönas med medel ur allmänna pensionsfonden. Slutligen erinrar nämnden om att arbetet inom överståthållarämbetet i fråga om den för riket gemensamma taxeringsnämnden och med deklaraionsförvaring m. m. enligt nämndens förslag skall föras över till den lokala skattemyndigheten fr. o. m. år 1967. Hänsyn bör tas härtill vid bedömningen av ämbetets medelsbehov.

Remissyttrandena

I åtskilliga av de frågor, som nämnden redovisar beträffande lokal skattemyndighets framtida funktioner, gör remissinstanserna uttalanden i detaljer som får beaktas vid utformning av den inre organisationen, arbetsordning m. m. i ett senare läge. Detta gäller främst förfarandet i taxeringsarbetet och arbetsmetoderna vid arbetsgivarkontrollen m. m. Dessa frågor tas därför inte upp i detta sammanhang.

Nämndens beskrivning av utgångsläget inför datareformen har i allmänhet inte föranlett särskilda yttranden. Några remissinstanser ställer sig emellertid kritiska främst i fråga om de personalbesparingar nämnden förutser att ADB-systemet bör möjliggöra.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anför att det framlagda förslaget tycks bygga på den uppfattningen att man efter datareformen kommer att ha överskott på kvalificerad biträdespersonal. De arbetsuppgifter som avlastas är emellertid enligt länsstyrelsen av enkel rutinkaraktär.

Datareformen för också med sig ökad arbetsbörda för lokal skattemyndighet, påpekar *Föreningen Sveriges kronokamrerare*. Det kommer till inte bara beredning av deklaraionsmaterialet för stansning. Kollationeringen av röstlängderna blir besvärlig och omständlig, särskilt i stora kommuner. Lokal skattemyndighet skall fortfarande vara ansvarig debiteringsförrättare, och göromålen inom socialförsäkringsområdet blir i stort sett desamma som förut trots att datamaskinerna avlastar något. Statistiken för häradsskrivarkontoren utvisar 40 % bortfall av arbetsuppgifter, men för upp-bördsverken innebär ADB-systemet endast 35 % besparing. Att då räkna med 40 % för hela landet är enligt föreningen i överkant.

Länsstyrelsen i Malmöhus län sätter ifråga om det är realistiskt att räkna med någon personalminskning, innan alla rutiner i det nya systemet har blivit prövade. *Kronokamreraren i Malmö* påpekar, att sifferkodning av fastigheter, kompletteringar i anledning av fastighetsförändringar m. m. kan väntas kräva ökade arbetsinsatser inom folkbokföringen och att granskning och rättelse av bl. a. koder för källskatteskolumnen kommer till. Det blir enligt kronokamreraren konkurrens om deklaraionsmaterialet för taxering, stansning och ATP. Vinsten genom ADB-systemet anser han överskattad. Det blir bara vissa enkla arbetsuppgifter som utförs maskinellt. Som en allvarlig brist anser han det vara att betänkan-det inte lämnar någon redogörelse för hur man tänker sig att datasystemet skall fungera i fråga om de manuella kontrollerna av de produkter som framställt ADB-mässigt. Han anser att betänkan-det närmast ger intryck av att nämnden inte har beaktat omfattningen av manuella kontroller av dataflödet. Även *kronokamreraren i Hälsingborg* ifrågasätter om man har analyserat alla fältrutiner, bl. a. lokal skattemyndighets medverkan. Vid beräkningen av arbetsminskningen har man enligt hans uppfattning inte tagit

hänsyn till arbetsuppgifter som ADB-systemet för med sig i fråga om röstlängderna, fastighetslängderna, fastighetsregistret och debetsedlarna. Han framhåller dessutom särskilt, att sorteringen av deklaramaterialet — kontrolluppgifter, deklARATIONER, taxeringsavvier — i förhållande till dagens system blir mera arbetskrävande.

De framtida arbetsuppgifterna

Att den framtida verksamheten för lokal skattemyndighet bör koncentreras på de uppgifter som den har redan i dag eller som har nära samband med dessa uppgifter tillstyrks av så gott som alla remissinstanser. Man anser allmänt att rationaliseringsvinsten i ADB-systemet bör tas ut genom att förstärka de lokala skattemyndigheterna.

Landskontorsutredningen anser sig böra kraftigt tillstyrka förslaget att man inte skall göra sig av med personal utan tvärtom utnyttja det tillfälle datareformen nu ger att intensifiera verksamhet som redan åvilar lokal skattemyndighet men som har blivit eftersatt och att ge myndigheterna nya uppgifter inom områden där de redan är verksamma, bl. a. taxeringsområdet.

Taxeringen inom de lokala taxeringsdistrikten är, stryker *riksskattenämnden* under, behäftad med påtagliga brister. Det ligger i sakens natur att åtgärder, som syftar till att avhjälpa bristerna, då hälsas med tillfredsställelse från de synpunkter riksskattenämnden företräder. Den mest rationella lösningen på längre sikt synes emellertid vara att över hela fältet lägga taxeringsarbetet på tjänstemän som är anställda på heltid, men detta kräver i sin tur en avsevärd utbyggnad. Flera skäl, bl. a. planerna på en definitiv källskatt, talar mot att f. n. vidga verksamheten utöver vad CFU har föreslagit. Den reform som nu är aktuell bör därför enligt riksskattenämnden inte vara alltför genomgripande. Att man skall lämna taxeringsnämnderna viss biträdes hjälp finner riksskattenämnden välbetänkt.

Att arbetsgivarkontrollen inom skatteuppbörden och på socialförsäkringsområdet behöver intensifieras bekräftas av *riksrevisionsverket*. Nämndens uttalande att kontrollåtgärderna bör inriktas på räkenskapsgranskning inger emellertid betänkligheter, anför verket. Sådana granskningar är tidsödande och kan därför bara ske i ett fåtal fall. För den eftersträlvade effektiveringen av kontrollverksamheten i stort krävs framför allt att försummelser från arbetsgivarnas sida uppmärksammas på tidigt stadium och snabbt åtgärdas på ett sätt som inte kräver alltför mycket arbete men ändå är effektivt. De ökade personalresurserna bör i första hand utnyttjas för regelbundna kontroller, som snabbt verkar och som hos indrivningsmyndigheten kan fullföljas i form av skyndsamma exekutiva åtgärder.

Riksförsäkringsverket framhåller, att verket som central tillsynsmyndighet inom socialförsäkringen vid flera tillfällen har betonat att lokal skattemyndighet måste få tillräckliga personalresurser för intensifierade insat-

ser. Verket konstaterar nu med tillfredsställelse att de förslag som har lagts fram i betänkandet allmänt sett medför ökade arbetsinsatser på socialförsäkringsfältet. Slutmålet är emellertid att lokal skattemyndighet tar över huvudparten av arbetet med beräkning och uppbörd av arbetsgivaravgift till socialförsäkringen. Myndigheten bör därför få sådan organisation att den i framtiden kan ta över ytterligare arbetsuppgifter.

Behovet av ökad slagkraft inom dessa områden av statsförvaltningen vitsordas av *länsstyrelsen i Stockholms län*.

Av övriga länsstyrelser uttalar flertalet sin stora tillfredsställelse med förslagen till effektivisering av bl. a. taxeringen i första instans och arbetsgivar kontrollen.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anför sålunda bl. a. att det uppenbarligen måste vara till stor fördel för taxeringsarbetet, om de lokala skattemyndigheterna genom den avlastning av arbetsuppgifter som datareformen medför i stället kan utnyttjas för taxeringsarbete på rutinplanet. Utvecklingen har tydligt visat, att det system som hittills har tillämpats, vari taxeringsarbetet i första instans till väsentlig del utförs såsom fritidssyssla, i längden är ohållbart. Den tilltagande svårigheten att rekrytera taxeringsnämndsfunktionärer tyder på att man successivt nödgas övergå till att låta beredningen av hela deklara-tions- och taxeringsmaterialet utföras av heltidsanställda tjänstemän. Detta innebär enligt länsstyrelsen givetvis inte att en ren tjänstemannataxering är önskvärd. Taxeringen bör som hittills äga rum med lekmannainslag men materialet bör bearbetas och serveras även de lokala taxeringsnämnderna i likhet med vad som redan sker beträffande de särskilda nämnderna.

Länsstyrelsen i Kalmar län, som i princip tillstyrker nämndens förslag på denna punkt, framhåller att erforderlig personal måste ställas till förfogande och att datareformen måste få vinna stabilitet innan man kan gripa sig an med att i större omfattning tillföra vidgade arbetsuppgifter.

Enligt *länsstyrelsen i Västmanlands län* är förslaget alltför allmänt hållet för att man skall få någon mera konkret uppfattning om hur de lokala skattemyndigheterna egentligen skall fungera efter 1968 års ingång. Alla förslagen är formulerade i mer eller mindre allmänna ordalag. Man frågar sig, anför länsstyrelsen vidare, i hur hög grad en sådan myndighet skall tillåtas att svälla ut. Detta har ju inte minst sin betydelse i fråga om berörda myndigheters lokalbehov, som måste bedömas och säkerställas i god tid innan de många nya aktiviteterna skall sättas in. En ökning med 50 % av lokala skattemyndigheternas nuvarande personal framstår ju inte som något orimligt, om man skall försöka omsätta nämndens förslag i antal anställda. Kansligöromålen åt ca 150 taxeringsnämnder i ett genomsnittslän kan bli mycket personalkrävande, likaså en mera effektiv kontroll av arbetsgivarernas skatte- och avgiftsredovisning, anför länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har i princip intet att erinra mot de arbets-

uppgifter som nämnden har föreslagit. Betänkanudet ger emellertid, anför länsstyrelsen, också vid handen att betydande svårigheter måste uppstå på det lokala planet för häradsarkivare och kronokamrerare i samband med att datasystemet genomförs och farhågorna för att åtskilliga arbetsdetaljer inte skall kunna utföras som har avsetts bli än mer påtagliga inför den minskning av personalen, som antas bli en följd av systemförändringarna.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har i och för sig inte något att erinra mot de nya arbetsuppgifter som har föreslagits i följd av att datareformen genomförs men riktar kritik mot att många aktuella frågor särskilt i fråga om ökad medverkan vid taxeringsarbetet inte har kunnat behandlas av nämnden, då de har legat utom ramen för nämndens utredningsuppdrag. Länsstyrelsen anser att granskningen av självdeklarationerna kan förenklas och ordningen att ta ut ATP-avgifterna rationaliseras. Länsstyrelsen tar också upp frågan om taxeringsassistenternas ställning. Enligt länsstyrelsens mening bör dessa tjänstemän knytas till lokal skattemyndighet. Vidare anser länsstyrelsen att frågan om definitiv källskatt för löntagare först bör lösas innan lokal skattemyndighet organiseras om. Denna reform kräver nämligen enligt länsstyrelsens mening, att den taxering som blir kvar i fråga om löntagarna läggs på den lokala skattemyndigheten, vilket givetvis kommer att kräva en helt annan organisation och helt annan tillgång på personal än nämnden har förutsatt. Länsstyrelsen avstyrker att nämndens förslag vidare övervägs och föreslår att frågan om den lokala skattemyndighetens arbetsuppgifter och organisation får tas upp av en utredning som har kompetens att arbeta ut förslag till alla nödvändiga ändringar för att lösa frågan om taxeringsarbetet i första instans och om uppbringningsväsendet över huvud taget.

Enligt *statskontoret* präglas frågan om lokal skattemyndighets framtida verksamhet av viss osäkerhet trots de förslag som redovisas i betänkanudet. Detta gäller, enligt statskontoret, både arbetsuppgifternas art och omfattning och formen för deras utförande. Vid den omorganisation av de lokala skattemyndigheterna som ADB-systemets tillämpning i och för sig nödvändiggör synes det enligt statskontoret finnas skäl till återhållsamhet med åtgärder som kan försvåra framtida anpassning främst i fråga om personalorganisationen. Statskontoret nämner därvid bl. a. att frågorna om den lokala folkbokföringen och om socialförsäkringens finansiering f. n. utreds.

Frågan om folkbokföringen har i allmänhet inte föranlett några särskilda uttalanden, utöver att några remissinstanser beklagar att detta frågekomplex — kyrkobokföringen och mantalsskrivningen — inte hunnit lösas i samband med översynen av lokal skattemyndighets arbetsuppgifter.

Statskontoret påpekar, att här avsedda arbetsuppgifter har betydelse för arbetssystem, personalbehov och arbetsbelastning under skilda perioder av året, och *länsstyrelsen i Blekinge län* anför, att en överflyttning till de lo-

kala skattemyndigheterna av den på pastorsämbetena nu ankommande civila delen av folkbokföringen skulle tillföra dessa myndigheter en väl tilltagen volym av under året förhållandevis jämnt fördelade arbetsuppgifter, som genom sin beskaffenhet väl skulle låta sig förena med organisationens övriga verksamhet och som skulle skapa mer enhetlighet och stadga åt organisationen.

I fråga om ökad medverkan i de lokala taxeringsnämndernas arbete är samtliga remissinstanser positivt inställda till nämndens förslag och tillstyrker att det genomförs i den omfattning och vid den tidpunkt som förhållandena medger.

Kammarrätten stryker under angelägenheten av att de lokala taxeringsnämndernas verksamhet effektliveras och anser förslaget att låta lokal skattemyndighet fungera som kansli åt nämnderna med uppgift att avlasta dem göromål som är rutinbetonade vara en önskvärd utveckling. *Kammarrätten* anser att överflyttningen av de rutinmässiga arbetsuppgifterna till detta kansli bör kunna förbättra taxeringsarbetet i första instans genom att nämnderna får ökad tid för det kvalificerade granskningsarbetet.

Riksrevisionsverket anser det riktigt, att lokal skattemyndighet hjälper nämnderna med att åsätta sådana taxeringar som måste påföras utan tillgång till självdeklaration, s. k. skönstaxeringar, och förordar den medverkan härvidlag som har skisserats i betänkandet.

Länsstyrelsen i Hallands län anser att stora fördelar bör kunna vinnas genom ytterligare ökad biträdeshjälp åt de lokala taxeringsnämnderna. *Länsstyrelsen* anser att den inventering av arbetsmoment, som har gjorts i betänkandet och som kan utföras hos lokal skattemyndighet, är uttömmande och förordar att den läggs till grund för en omorganisation av rutinarbetet och det förberedande och enklare granskningsarbetet. Liknande uttalande gör *länsstyrelsen i Södermanlands län*.

Allt beror emellertid på vilka personella resurser som ställs till förfogande, anför *länsstyrelsen i Kristianstads län*, och *länsstyrelsen i Gotlands län* anser det oklart om de lokala skattemyndigheterna i praktiken kan hinna med att hjälpa taxeringsnämnderna under den korta tid som står till buds varje år för taxeringsarbetet i första instans.

Enligt *länsstyrelsen i Malmöhus län* är det knappast realistiskt att räkna med någon nämnvärd medverkan, då man utgår från att biståndet skall lämnas under en i övrigt arbetstyngd period, att personalen skall minska, att hjälpen till taxeringsnämnderna kräver utbildning och att datasystemets genomförande kräver arbetsinsatser från lokal skattemyndighets sida som ej öppet redovisas i betänkandet.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att man under de första åren, när datareformen skall sättas i kraft, måste inrikta så gott som all uppmärksamhet på kontroller av produkterna och inskränka sig till att låta lokal skattemyndighet överta endast de egentliga kansligöromålen vid

den årliga taxeringen. Länsstyrelsen har granskat den översikt som lämnas i betänkandet av göromål, som bör kunna avlastas taxeringsnämndsordförande och kronoombud, och anser att samtliga uppräknade kansligöromål i och för sig lämpar sig för lokal skattemyndighet. Enligt länsstyrelsen är det nödvändigt att lokal skattemyndighets medverkan i taxeringsarbetet sker i fasta former så att tvekan inte skall behöva uppstå i fråga om myndighetens skyldigheter mot taxeringsorganen. Bestämmelser härom bör utfärdas genom författning eller centralt utfärdade direktiv. Ramen för denna medverkan bör enligt länsstyrelsens uppfattning bestämmas så att flertalet myndigheter skall kunna fylla den.

Lokal skattemyndighets stationeringsort har avgörande betydelse för den medverkan som kan lämnas nämnderna, anför *länsstyrelsen i Stockholms län*. Vid stora avstånd uppstår svårigheter om nämnderna under taxeringsarbetets fortgång skall enbart för exempelvis utskriftsarbete behöva skicka materialet via postverket. Länsstyrelsen anser att — under den tid deklarationerna finns hos nämnderna — nödvändiga utskrifter av exempelvis förfrågningar, preliminära underrättelser om avvikelse från självdeklaration m. m. bör göras av taxeringsnämndens ordförande eller av skrivhjälp på platsen. Det måste enligt länsstyrelsen undvikas att deklarationer och övriga handlingar under taxeringsarbetet upprepade gånger sänds mellan taxeringsnämnderna och den lokala skattemyndigheten bara för att sistnämnda myndighet har ålagts fullgöra vissa kanslifunktioner.

Länsstyrelsen i Kronobergs län föreslår för sin del att lokal skattemyndighets medverkan i taxeringsarbetet begränsas till sådana arbetsmoment som i tiden ligger före taxeringsnämndens sakgranskning av deklarationerna. Liknande synpunkter förs fram av *länsstyrelsen i Värmlands län*.

ADB-systemets krav på att förseningar i taxeringsarbetet i första instans undviks gör det önskvärt, anför *statskontoret*, att taxeringsnämndens ordförande avlastas vissa göromål. Statskontoret uttalar emellertid tveksamhet mot att flytta över uppgifter i den omfattning som i betänkandet anges vara minimum.

Länsstyrelsen i Uppsala län berör frågan om lokal skattemyndighets kontroll av taxeringsarbetet i nämnderna. Enligt länsstyrelsen är det viktigt att arbetet i taxeringsnämnd påbörjas så tidigt som möjligt och att deklara-tionsanmaningar skickas ut skyndsamt. Lokal skattemyndighet bör enligt länsstyrelsen ansvara för att taxeringsarbetet tidsmässigt går i lås och därför bl. a. ges rätten att meddela anstånd med avgivande av deklarationer.

Att lokal skattemyndighet bör hjälpa till med bl. a. förarbetet för särskild fastighetstaxering vitsordas av så gott som alla remissinstanser, som uttalar sig i frågan. Fastighetsredovisningen har grundläggande betydelse för ADB-systemet påpekar bl. a. *länsstyrelsen i Östergötlands län*. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* framhåller att det i praktiken visat sig vara värdefullt vid fastighetstaxeringen att man från byggnadsnämnd eller annat

kommunalt organ har kunnat skaffa uppgifter angående ny-, till- eller ombyggnad. Man kan enligt länsstyrelsen lägga dessa uppgifter på lokal skattemyndighet men enklare är att lagstiftningssvägen lägga uppgiftsskyldighet ex officio på ett kommunalt organ.

Många remissinstanser anser som nämnden att organisationsundersökning är nödvändig för att klarlägga hur taxeringsarbetet i första instans bör bedrivas för att med tillgänglig personal nå bästa resultat. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* förutsätter att den förutskickade utredningen kommer med mer preciserade förslag i frågan om takten i överflyttning av olika arbetsmoment från lokal taxeringsnämnd till lokal skattemyndighet och föreslår att någon person som är verksam i det praktiska taxeringsarbetet, t. ex. taxeringsintendent, knyts till utredningen.

Nämndens förslag i fråga om eftergranskning av taxeringarna a r n a tillstyrks eller lämnas utan erinran i flertalet remisser.

Sveriges häradskrivarförening, som helt biträder nämndens förslag om att intensifiera eftergranskningen av taxeringarna, anför emellertid att förutsättning härför är att den kvalificerade biträdespersonalen får lämplig utbildning, och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser det nödvändigt att man avdelar personal härför enligt en på förhand uppgjord plan. Enligt länsstyrelsen är risken i annat fall stor för att granskningsuppgifterna, åtminstone i dagens personalsituation, får stå tillbaka för andra arbetsuppgifter, som lokal skattemyndighets chef kanske själv anser vara mera angelägna.

Eftergranskningsarbetet måste, anför *länsstyrelsen i Skaraborgs län*, även när det utförs av de lokala skattemyndigheterna ledas av förste taxeringsintendenten. Det bör ankomma på honom att årligen genom anvisningar till myndigheterna dirigera deras arbete härvidlag.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län befarar att eftergranskningen i praktiken kommer att skötas av biträdespersonalen och godkänner därför förslaget endast i fråga om den granskning som automatiskt kommer till stånd i samband med beredningen av deklaramaterialet för stansning och vid ATP-arbetet. I detta instämmer *länsstyrelsen i Kristianstads län* som bl. a. tillägger, att eftergranskningen i övrigt som hittills bör utföras av personal som tillhör länsstyrelsens taxeringssektion.

Landskontorsutredningen anför bl. a. följande.

I betänkandet föreslås, att eftergranskningsarbetet skall utvidgas till att omfatta jämväl utredning i de fall, där höjning av taxering kan ifrågakomma, och att ärendet först därefter skall överlämnas till taxeringsintendenten. På denna punkt har vi en annan mening. Vi anser sålunda, att den lokala skattemyndighetens arbete bör stanna vid den egentliga eftergranskningen och att det bör ankomma på vederbörande taxeringsintendent att avgöra huruvida uppdagad eller ifrågasatt felaktighet bör föranleda utredning. Om utredning skall ske eller underlåtas är nämligen ofta beroende på en bedömning huruvida felaktigheten är av sådan art eller storlek, att taxeringsintendenten kan se sig föranlåten att anföra besvär. Ett annat skäl

mot att engagera den lokala skattenmyndigheten i det, utåt sett, fiskaliskt betonade utredningsarbetet på taxeringsområdet är att detta vore ägnat att i viss mån rubba myndighetens alltmör betydelsefulla ställning som service- och rådgivningsorgan gentemot allmänheten.

Naturligt är, anför *Sveriges Industriförbund*, att granskningen bör ske då felaktigheter upptäcks automatiskt eller genom påpekande från den skattskyldige. Det är givetvis också nödvändigt att åtgärder vidtas då nytt material kommer in efter det taxeringsarbetet har avslutats. Däremot anser förbundet det tveksamt om en organiserad eftergranskning i övrigt bör vidtas hos den lokala skattemyndigheten. Skall sådan ske bör den ske stickprovsvis och mera inriktas på att kontrollera att taxeringsnämnderna i sådana frågor som berör ett stort antal skattskyldiga har tillämpat skatteförfattningarna på riktigt och likformigt sätt. En rutinmässig granskning av hela deklarationsmaterialet hos de lokala skattemyndigheterna skulle sannolikt inte ge ett utbyte som motsvarar arbetsinsatsen. Enligt förbundets mening bör därför eftergranskning ske endast i den omfattning som behövs för att hålla tillgänglig personal fullt sysselsatt under mindre intensiva arbetsperioder.

Arbetsgivarkontrollen behöver intensifieras och vidgas både på skattesidan och avgiftssidan anför praktiskt taget alla remissinstanserna och uttalar därvid att de biträder nämndens förslag i detta avseende.

En intensifiering av arbetsgivarkontrollen på skattesidan är behövlig anser *Föreningen Sveriges kronokamrerare* och tillägger, att i den mån de lokala skattemyndigheterna inte tidigare har haft tillgång till kontrollanter de bör få sådana. Detta skulle, om så anses lämpligt, kunna ske i samband med att kontrollen genom kronofogdeorganisationen successivt avvecklas. Arbetsgivarkontroll förutsätter enligt föreningen sakkunskap och erfarenhet, som bäst förvärvas genom att specialister får ägna sig åt arbetet. Befattningen med arbetsgivarkontrollen i ATP-sammanhang gör också lokal skattemyndighet särskilt ägnad att själv ta hand om motsvarande kontroll på skattesidan. Möjlighet bör dock finnas att i speciella fall kunna få biträde av kronofogdemyndighet.

Landskontorsutredningen erinrar om att skattekontrollen ifråga fullgörs av lokal skattemyndighet med biträde i viss utsträckning av kronofogdemyndigheten, medan avgiftskontrollen åligger riksförsäkringsverket och de lokala skattemyndigheterna samt överståthållarämbetet och sjömansskattekontoret. Landskontorsutredningen anför vidare, att arbetsgivarkontrollen både på skattesidan och på avgiftssidan lämnar åtskilligt övrigt att önska. De lokala skattemyndigheternas i allmänhet otillräckliga personal har hittills utgjort hinder för en effektiv kontroll. En kvalitativ personalförstärkning är därför ofrånkomlig och kronofogdemyndighetens medverkan får bedömas som en provisorisk anordning, som efterhand bör avvecklas för att helt upphöra när de lokala skattemyndigheterna fått tillräcklig perso-

nal för denna verksamhet. Landskontorsutredningen anser det föga rationellt att till arbetsgivarkontroll använda personal, som i huvudsak är avsedd för helt andra uppgifter. Härmed försvåras också samordningen med annan kontroll- eller revisionsverksamhet i fråga om skilda slag av taxeringar, skatter och avgifter. Sambandet mellan skatter och socialförsäkringsavgifter skulle bli mer markant, om arbetet med avgifterna decentraliserades från riksförsäkringsverket till de lokala skattemyndigheterna. Det egentliga hindret mot en sådan decentralisering är att avgiftsunderlaget för de olika socialförsäkringsavgifterna nu beräknas efter oenhetliga och delvis komplicerade grunder. Enligt vad landskontorsutredningen inhämtat finns det goda förutsättningar för att avgiftsreglerna skall kunna förenklas. Målet uppges vara att nå fram till en ordning, där arbetsgivare har att erlægga en enda avgift till socialförsäkringen, beräknad på ett enhetligt och relativt enkelt avgränsbart underlag. En reform i sådan riktning anser landskontorsutredningen omedelbart aktualisera en förläggning av detta arbete till de lokala skattemyndigheterna.

Exekutionsväsendets organisationsnämnd anser också att de lokala skattemyndigheterna bör få tillgång till tjänstemän, som är kompetenta att självständigt verkställa också mer omfattande bokgranskningar, och föreslår i remissyttrandet sådan förstärkning. Enligt organisationsnämnden skall exekutionsmyndigheterna inte behöva anlitas för dessa arbetsuppgifter annat än vid exekutiv handräckning för att eftersöka och ta ut räkenskaper och andra handlingar som arbetsgivare inte frivilligt tillhandahåller.

Kontrollverksamheten får inte splittras, anför *Sveriges Industriförbund*, och erinrar om att bokföringsgranskning är en åtgärd av ingripande natur även om den har ett begränsat syfte och innefattar endast en del av räkenskaperna. Förbundet anser att biträdespersonalen inte bör användas för denna uppgift även om den i enstaka fall är kapabel att utföra enklare räkenskapsgranskning. I den mån kontroll i uppördshänseende måste ske genom räkenskapsgranskning bör sådan beslutas av en högt kvalificerad tjänsteman och utföras av kvalificerad personal, anför förbundet.

Om arbetet med att fastställa pensionsgrundande inkomst skall koncentreras till tredje kvartalet måste, anför *Sveriges häradskrivarförening*, en förhållandevis stor arbetsstyrka sättas in på denna svårbemästrade och grannliga uppgift. En betydligt större del av personalen än f.n. måste därför utbildas för detta ändamål. Denna utbildning måste vara genomförd före år 1968, då det i annat fall kan bli omöjligt att bemästra övergångssvårigheterna. Samråd med riksförsäkringsverket i denna fråga bör enligt föreningen ske snarast. Även den utökade arbetsgivarkontrollen på avgiftssidan måste beaktas, då personalplanerna fastställs. Också här behövs kvalificerad personal som självständigt kan utföra bokgranskning. Liknande synpunkter anför *länsstyrelsen i Västerbottens län*.

Göteborgs allmänna försäkringskassa uttalar att det från kassans syn-

punkt av vissa skäl är fördelaktigt att så snart som möjligt få besluten om pensionsgrundande inkomst. En koncentrerings av lokal skattemyndighets ifrågavarande arbetsuppgifter behöver emellertid för kassan inte innebära några problem gentemot nuvarande förfaringssätt, om bl. a. den omfattande sorteringen av inkomstaviser elimineras i ADB-systemet.

Förslaget att pensionsgrundande inkomst i Stockholm fr. o. m. 1967 års ingång skall fastställas av lokal skattemyndighet i stället för överståthållarämbetet har inte föranlett några väsentliga erinringar av de remissinstanser, som berört denna fråga.

Överståthållarämbetet kommenterar förslaget och anför därvid bl. a. att det i Stockholm åligger överståthållarämbetet att fastställa pensionsgrundande inkomst. Taxeringsfunktionärerna (dvs. ordförande, kronoombud och taxeringsassistenter) biträder med att i samband med deklara-tionsgranskningen upprätta förslag till pensionsgrundande inkomst och verkställa de utredningar som behövs. Enligt ämbetet är arbetsuppgiften i det stora flertalet fall inte särskilt betungande men inrymmer en mängd göromål av sådan rutinemässig karaktär, som nämnden i fråga om taxeringen har föreslagit att lokal skattemyndighet skall överta. Detta talar i och för sig för att bestyret med att fastställa pensionsgrundande inkomst i Stockholm liksom i landet i övrigt helt borde anförtros åt den lokala skattemyndigheten. Stockholmssystemet har emellertid enligt ämbetet obestridliga fördelar bl. a. därigenom att arbetet har kunnat bedrivas snabbare än i landet i övrigt, varigenom exempelvis stansning av taxeringsdata och pensionsdata har kunnat ske samtidigt. Med hänsyn till fördelarna och till taxeringsarbets bedrivande delar överståthållarämbetet således nämndens uppfattning att någon förändring i fråga om taxeringsfunktionärernas medverkan i arbetet med att fastställa pensionsgrundande inkomst i vart fall inte f. n. bör vidtas. I en framtid anser ämbetet det kunna övervägas om inte taxeringsnämnderna kan fastställa pensionsgrundande inkomst och de lokala skattemyndigheterna biträda dem i rutingöromålen.

I likhet med nämnden finner statskontoret det motiverat att bestämmandet av pensionsgrundande inkomst förs över från överståthållarämbetet till lokala skattemyndigheten i Stockholm. Statskontoret anser emellertid att frågan om biträde av taxeringsfunktionärerna i detta arbete bör lösas samtidigt. Skäl till fortsatt dylik medverkan från taxeringsnämndens sida föreligger inte när lokal skattemyndighet har ansvaret för ifrågavarande arbetsuppgift. Sådan medverkan har inte ansetts erforderlig i landet i övrigt.

Att lokal skattemyndighet har viktiga funktioner som serviceorgan bekräftas i allmänhet av remissinstanserna.

Föreningen Sveriges kronokamrerare anför i detta sammanhang att uppgiften som serviceorgan åt andra myndigheter, och framför allt åt allmänheten, kan väntas öka. Enligt föreningen synes detta inte ha beaktats av nämnden vid beräkningen av personalbehovet.

Distriktsindelningen

Att den nuvarande fögderiindelningen bör ses över vitsordas eller lämnas utan erinringar av remissinstanserna som också i allmänhet godtar de angivna huvudprinciperna för en ny indelning. Man bekräftar att åtskilliga distrikt nu är för små för att utgöra rationella arbetsenheter och att sammanslagningar därför bör äga rum. I yttrandena framhåller man emellertid också att servicekraven och de på sina håll långa avstånden måste beaktas.

De föreslagna nya stora distrikten bör kunna fungera väl enligt *länsstyrelsen i Västerbottens län* och en ytterligare reducering av antalet är möjlig, anser *länsstyrelsen i Västernorrlands län*.

De grunder som nämnden har följt vid bedömning av distriktsindelningen anser *statskontoret* kunna accepteras. Servicesynpunkter synes enligt statskontoret i en del fall ha utgjort hinder för en från kontorsorganisatorisk synpunkt rationell storlek på distrikten. Förslaget till distriktsindelning synes dock enligt statskontorets uppfattning innebära en godtagbar avvägning mellan de olika faktorer som man har att beakta vid lösningen av denna fråga.

Riksförsäkringsverket ansluter sig till de huvudprinciper för en ny indelning i verksamhetsområden för de lokala skattemyndigheterna som nämnden redovisar i betänkandet. En väsentlig fördel med den övergång till färre och större arbetsenheter som den nya indelningen innebär är enligt verkets mening, att den skapar bättre förutsättningar för en önskvärd upprustning av skattemyndigheternas personalorganisation med kvalificerade befattningshavare.

Sveriges häradskrivarförening kritiserar att man inte, i de fall detta kunnat ske, valt att hellre dela stora distrikt än sammanföra dem till alltför stora enheter. Föreningen föreslår uppdelning av ett antal distrikt som anses bli onödigt stora. Även *landskontorsutredningen* anser att man bör överväga uppdelning av vissa distrikt med särskild hänsyn till servicesynpunkten. Att stationeringsorten blir gemensam har underordnad betydelse.

Liknande synpunkter anför bl. a. *länsstyrelsen i Östergötlands län*, som uttalar att det med hänsyn främst till kravet på god service kommer att medföra allvarliga nackdelar att skapa mycket stora fögderier genom sammanslagning av en större stad och en till yttinnehållet vidsträckt landsbygd däromkring. Från rent ekonomisk synpunkt kommer alltför stora fögderier inte heller att innebära några fördelar. Man får nämligen räkna med att verksamheten inom ett fögderi över en viss storleksgräns kommer att proportionsvis fördyras genom en alltför tyngande administration. Gränsen är förvisso enligt länsstyrelsens mening flytande med hänsyn till verksamhetsområdets omfattning och allmänna struktur samt till befolkningsförhållandena. Som vägledande principer har vidare angivits, anför länsstyrelsen, att den lokala skattemyndigheten bör vara stationerad på en inom fögderiet

från bl. a. kommunikationssynpunkt lämpligt belägen ort samt att fögderigräns skall sammanfalla med kommunblocksgräns och inte skära gräns för kronofogdedistrikt. Enligt länsstyrelsens mening saknas tillräcklig anledning att alltför rigoröst hålla fast vid det uppställda kravet i fråga om den lokala skattemyndighetens stationeringsort. Det bör således inte möta hinder att lokal skattemyndighet stationeras utanför fögderiet, om så av särskilda skäl skulle anses lämpligt och ändamålsenligt. Inte heller bör det vara något hinder att mera än en lokal skattemyndighet stationeras på en och samma ort. Principen beträffande fögderigränsens anpassning till kommunblocksgräns och gräns för kronofogdedistrikt kan däremot, anför länsstyrelsen, anses väl motiverad och framför allt ägnad att ge indelningen stadga.

I de fall nämnden föreslagit indragning av viss stationeringsort för lokal skattemyndighet har *vederbörande kommun eller samarbetsnämnd* i kommunblocket anfört erinringar mot förslaget och därvid främst påtalat att servicen kommer att bli försämrad om förslaget följs.

Frågan om *t i d p u n k t e n* för en ny distriktsindelning har i allmänhet lämnats utan erinran. *Länsstyrelserna i Södermanlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län* tillstyrker att ny fögderiindelning genomförs den 1 januari 1967.

Från de lokala skattemyndigheternas synpunkt hade det emellertid, anför *Sveriges härads skrivarförening*, varit bättre att dröja. Häri instämmer *länsstyrelsen i Värmlands län* och *kronokamreraren i Hälsingborg*.

Den lämpliga tidpunkten för genomförandet synes i och för sig kunna diskuteras, anför *statskontoret*. Det är svårt att nu bedöma det praktiska arbetsutfallet för lokal skattemyndighets del av ADB-systemet och åtskilliga frågor väntar på sin slutliga lösning. Då emellertid väsentliga fördelar kan vinnas genom att förlägga distriktsindelningens genomförande till samma tidpunkt som förstatligandet av uppbördsverken tillstyrker statskontoret nämndens förslag.

Byggnadsstyrelsen erinrar om att lokalanskaffningen på vissa håll kan medföra problem men bedömer det ändå i stort sett möjligt att under medverkan av berörda kommuner klara lokalfrågorna.

Lämplig *i n r e o r g a n i s a t i o n* för de lokala skattemyndigheterna bör, uttalar några av remissinstanserna, avgöras efter närmare utredning. Först måste emellertid, anför *riksförsäkringsverket*, fögderireformen och verkningarna av ADB-systemet avvaktas. *Kronokamreraren i Malmö* däremot anser att organisationsundersökningarna måste komma till stånd snarast.

Frågan om valet mellan geografisk indelning och indelning på specialavdelningar har inte föranlett några kommentarer.

Att *e n h e t l i g a b e t e c k n i n g a r* bör användas, tillstyrks i yttrandena. Man är i stort sett enig om att distrikten bör kallas »fögderier». Där-

emot skiljer sig meningarna om lämpliga tjänstebeteckningar. I vissa remiss-svar förordas prefixet »skatte», medan detta alternativ avvisas i andra yttran-den. Några föredrar »uppbörds», andra godtar beteckningar som föregås av »fögderi».

Bl. a. *länsstyrelserna i Älvsborgs och Värmlands län* anser att det inte finns skäl att slopa hävdvunna beteckningar som fögderi och häradsskrivare.

Personalbehov och anslagsberäkningar

Nämndens personalberäkningar har kritiserats av åtskilliga remissinstanser, vilka i allmänhet framhåller, att den personaluppsätt-ning som nämnden har föreslagit fr. o. m. den 1 juli 1968 kommer att bli otillräcklig. Å andra sidan finns också några remissinstanser som anser att man bör gå fram med försiktighet vid personaltilldelningen. I några remissyttranden framhålls att nämnden inte redovisat underlaget för sina personalberäkningar så att förslaget på denna punkt kan bedömas.

Länsstyrelsen i Stockholms län konstaterar att nämnden har föreslagit en betydande förstärkning av personalen i mellangraderna och i den kvalificerade biträdeskarriären. Länsstyrelsen finner denna förstärkning nödvändig men anser att nämnden i sitt förslag till personaltilldelning för länet inte beaktat bl. a. den snabba befolkningstillväxten och flyttningsfrekven-sen i Stockholmsområdet. För länsstyrelsen framstår personaltilldelningen för länet som otillräcklig.

Länsstyrelsen i Uppsala län ifrågasätter om inte den tilltänkta organi-sationen kommer att kräva större personal än som har förutsatts i betän-kandet.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anför, att personalramarna beräknats så att allvarliga farhågor måste uppstå för hur lokal skattemyndighet skall kunna lösa sina framtida arbetsuppgifter i det nya systemet och få tillfälle ägna sig åt den intensifiering av arbetet i vissa detaljer som är önskvärd.

Befolkningstalet är en alltför grov måttstock vid beräkning av personal-behovet, framhåller *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* och lägger fram ett eget förslag till personalram för länets fögderier med fler tjänster än som har beräknats i betänkandet.

Sveriges häradsskrivarförening anser de uppgjorda personalplanerna vara minimum för normalfögderierna. Personalbehovet påverkas enligt för-eningen självklart av t. ex. stark befolkningsökning, närheten till en större stad eller besvärliga fastighetsförhållanden. *Föreningen Sveriges krono-kamrerare*, som inte finner nämndens personalberäkningar realistiska, hemställer att man gör nya sådana.

Enligt SACO finns det skäl att öka slagkraften och effektiviteten genom större personella resurser. Med detta som utgångspunkt finner SACO den föreslagna personaltilldelningen i den nya organisationen vara otillräcklig, främst i fråga om tjänster av mera kvalificerad natur. Redan i den nuvaran-

de organisationen är bristen på medhjälpare ovanför biträdeskarriären mycket kännbar.

Med hänsyn till den bristsituation, anför *Sveriges Industriförbund*, som enligt långtidsutredningen kommer att råda på arbetsmarknaden under överskådlig tid är det av största vikt att alla möjligheter till inbesparing av arbetskraft tas till vara. Detta gäller givetvis inte endast inom den statliga och kommunala verksamheten utan även företagen. Situationen på arbetsmarknaden kan förväntas bli så allvarlig att det allmänna måste ålägga sig största återhållsamhet med att sätta igång ny verksamhet, i synnerhet om man inte därigenom vinner någon motsvarande arbetsavlastning på annat håll. Det är naturligt, framhåller förbundet, att särskilt sådan verksamhet som inte har annat syfte än att utöva kontroll i ett dylikt läge måste sättas i andra hand, om kontrollen inte är synnerligen angelägen.

Statskontoret anför att det i nuvarande läge är svårt att mera exakt bestämma de lokala skattemyndigheternas personaluppsättning i såväl kvantitativt som kvalitativt hänseende och även ifråga om personalens fördelning på resp. myndigheter. De framlagda beräkningsresultaten är också som anförts i betänkandet att anse som approximativa. Statskontoret framhåller att personalförstärkning för nya arbetsuppgifter är att anse som en avvägningsfråga, som inte har något direkt samband med den organisationsförändring som har aktualiserats genom ADB-systemet. Man bör enligt statskontoret vara försiktig med att inrätta nya fasta tjänster och i stället bör den tillfälliga personalen göras relativt sett större än vad som har förutsatts i nämndens förslag.

Åtskilliga uttalanden görs i fråga om *personaltbildningen*.

Riksförsäkringsverket delar nämndens uppfattning om utbildningens betydelse och är för sin del berett medverka i den del som berör verkets arbetsområde.

Landskontorsutredningen räknar med att det inte blir möjligt att ge mer än en relativt ringa del av personalen önskvärd utbildning och omskolning för de nya göromålen på den korta tid som står till buds, innan omorganisationen träder i kraft. Man måste därför, säger landskontorsutredningen, räkna med att personalen till en början endast kan anförtros begränsade uppgifter inom de nya arbetsområdena.

Länsstyrelsen i Kalmar län finner det nödvändigt att kursverksamheten intensifieras. Särskilt angeläget är det enligt länsstyrelsens mening att man kan få fram ett rekryteringsunderlag till assistenttjänsterna vid de lokala skattemyndigheterna utan att landskanslist- och taxeringsassistentkåren ytterligare tunnas ut.

Cheferna för de lokala skattemyndigheterna bör utbildas i rationalisering, anför *statskontoret*, och *Föreningen Sveriges kronokamrerare* nämner korrespondensstudier som en lämplig parallellform till centralt anordnade kurser.

Civila statsförvaltningens personalnämnd understryker önskvärdheten av att den lägre biträdespersonalen erbjuds möjligheter att utbilda sig vidare för att kunna fullgöra de arbetsuppgifter som kommer att åvila kvalificerad biträdespersonal och erinrar om att sådan personal beräknas öka med ca 400 tjänstemän.

Jämsides med de föreslagna organisationsundersökningarna måste enligt vad *TCO* framhåller utbildningen av personal på alla nivåer starkt intensifieras under övergångsperioden 1966—68, vilket givetvis är grundförutsättningen för att nyordningarna skall bli effektiva och mötas med fullt förtroende även av personalen. *TCO* hänvisar till och upprepar tidigare framförda krav om olika former av kompletteringsutbildning. Enligt *TCO*:s förmenande har man från ansvarigt håll inte hittills beaktat detta behov tillräckligt. Det är nödvändigt, att statsmakterna redan hösten 1966 ställer erforderliga medel och lärarresurser till förfogande för att effektivt och ändamålsenligt planera och genomföra det utbildningsprogram, som *TCO* under hand fått positiva uttalanden om från både nämndens ledning och från länsstyrelsernas utbildningsnämnd.

Föredraganden

Inledning

De lokala skattemyndigheterna verkar under länsstyrelserna som lokala organ inom folkbokförings-, taxerings- och uppbördsväsendet. De har också viktiga uppgifter inom den allmänna försäkringen. Lokala skattemyndigheter är härads-skrivare med fögderi som tjänstgöringsområde och härads-skrivarkontor som expedition och kronokamrerare i vissa städer som ej hör till fögderi. Kronokamreraren är chef för ett kommunalt uppbördsverk. F. n. finns 185 lokala skattemyndigheter, nämligen 156 härads-skrivare i fögderi och 29 kronokamrerare. Lokal skattemyndighet i fögderi är statlig myndighet. De kommunala uppbördsverken bekostas i huvudsak av städerna själva.

Enligt statsmakternas principbeslut (prop. 1964: 157, SU 164, rskr 342) skall staten överta huvudmannaskapet för uppbördsväsendet i de städer som har kommunala uppbördsverk. Efter Kungl. Maj:ts uppdrag har centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden utrett och lämnat förslag om de organisatoriska förutsättningarna och formerna samt den närmare tidpunkten för huvudmannaskapsreformen.

Omkring årsskiftet 1967—1968 avses automatisk databehandling bli genomförd inom folkbokförings- och uppbördsväsendet. Länsstyrelsernas datakontor kommer då att ta över en del kvantitativt betydande arbetsuppgifter från lokal skattemyndighet. Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden, som leder omläggningen till ADB-system, har lagt fram förslag även i fråga om lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation efter datareformen. Bl. a. föreslår nämnden ökad arbetsinsats inom taxeringsväsendet och för kontroll av arbetsgivarnas redovisning av skatter och avgifter. Förslaget innebär vidare att ny fögderiindelning genomförs den 1 januari 1967 samtidigt som de kommunala uppbördsverken förstatligas. Förslag till nya personalplaner och kostnadsberäkningar för lokal skattemyndighet läggs fram.

Uppbördsverkens förstatligande

Uppbördsverk finns i Stockholm, Göteborg och Malmö samt i ytterligare 26 städer, nämligen Södertälje, Uppsala, Nyköping, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Lund, Landskrona, Hälsingborg, Halmstad, Uddevalla, Borås, Karlstad, Kristinehamn, Örebro, Västerås, Gävle, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå. Uppbördsverken har samma arbetsuppgifter som härads-skrivarkontoret i fögderierna men fullgör också vissa uppgifter därutöver.

I Stockholm och Göteborg har uppborädsverken i samverkan med pastor haud om central folkbokföring av invånarna i staden. Uppborädsverken i Stockholm, Göteborg och Malmö sköter i stället för länsstyrelsen den nuvarande länsbyråverksamheten, dvs. förandet av tryckande register över stadens befolkning m. m. Samtliga uppborädsverk fullgör också vissa sådana åligganden inom skatteuppboräden som för fögderi åvilar länsstyrelsen. Vidare är uppborädsverk i större utsträckning än häradsskrivarkontor serviceorgan åt länsstyrelsen, kommunen och allmänheten. Städerna får i viss utsträckning gottgörelse för sina kostnader för verksamheten. Sålunda utgår gottgörelse av statsmedel för länsbyråverksamheten och insatsen på taxeringsväsendets område och av allmänna pensionsfonden för uppgifter inom det allmänna försäkringsväsendet.

Uppborädsverkens säruppgifter

Frågan om staten skall överta all personal som f. n. är anställd hos uppborädsverken eller ej har inte lösts i samband med 1964 års principbeslut om uppborädsverkens förstatligande. Förstatligandet kan ske redan innan datareformen kan genomföras. Någon omedelbar reducering av uppborädsverkens personal med hänsyn till att ADB-systemet införs torde därför inte vara aktuell. Frågan är då om man av andra skäl bör begränsa den personalstyrka som staten skall överta vid huvudmannaskapsreformen. Innan denna fråga kan avgöras måste man som nämnden har framhållit ta ställning till vilka uppgifter som skall åvila de lokala skattemyndigheter, som vid förstatligandet träder i uppborädsverkens ställe.

Kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg skulle i och för sig kunna läggas om till det system som tillämpas i övriga delar av landet. Det är emellertid f. n. en öppen fråga om civil eller kyrklig myndighet skall svara för kyrkobokföringen i framtiden. Med hänsyn härtill anser jag i likhet med nämnden att det är lämpligast att t. v. behålla det särförfarande i fråga om folkregistreringen som är inarbetat i Stockholm och Göteborg. Nämndens uppfattning att systemet bör göras tillämpligt också i fråga om områden som kan komma att inkorporeras med dessa städer har vid remissbehandlingen mött invändningar från statskontorets sida. Enligt min mening skulle det medföra avsevärda olägenheter för både allmänheten och pastorsämbetena om man för en och samma stad tillämpade olika registreringssystem, i synnerhet som de nya områdena kan antas komma att bebos av personer som flyttar ut från stadens centralare delar. Jag ansluter mig därför till nämndens förslag. Däremot anser jag att centralbokföring inte bör tillämpas för de kommuner och församlingar som efter ny fögderindelning kan komma att tillhöra samma fögderi som någon av ifrågasvarande städer. I dessa fall skall alltså tillämpas centralbokföring för staden och pastorsbokföring för övriga områden som tillhör fögderiet.

Nämndens förslag att *länsbyråverksamheten* i Stockholm, Göteborg och Malmö t. v. skall ankomma på lokal skattemyndighet men avvecklas i den takt ADB-genomförandet medger det har inte föranlett invändningar från remissinstanserna. Med hänsyn till den korta tid som återstår innan förfarandet läggs om till ADB bör denna verksamhet också enligt min mening t. v. ligga kvar hos lokal skattemyndighet i fråga om dessa städer. För områden som kommer att tillhöra samma fögderi som Göteborg eller Malmö bör däremot länsstyrelsen allttjämt svara för länsbyråverksamheten.

Jag delar också nämndens uppfattning att det taxeringsarbete och de *övriga säruppgifter* som f. n. åligger uppbörsverken bör fullgöras i huvudsakligen samma omfattning av de förstatligade uppbörsförvaltningarna som förut av de kommunala, självfallet bortsett från rent kommunala funktioner, t. ex. kansliarbete åt valnämnderna. Med anledning av vissa remissuttalanden vill jag vidare framhålla att de kommunala taxeringsrevisorernas ställning inte bör påverkas av uppbörsverkens förstatligande. Anordningen med dessa revisorer bör därför inte ändras.

I åtskilliga remissvar har man särskilt pekat på att uppbörsverken fyller en viktig funktion som *serviceorgan* och att servicen gentemot allmänheten inte får försämrats. Jag delar uppfattningen att det är viktigt att lokal skattemyndighet blir inte bara en på debitering och kontroll inriktad myndighet utan också ett serviceorgan åt allmänheten och myndigheter. Detta bör beaktas när man bedömer myndighetens personalbehov.

Uppbörsverkens personal

Uppbörsverken har i dag sammanlagt ca 1 900 tjänstemän. Av dessa återfinns ca 300 i chefs- eller assistentbefattningar. Återstoden utgörs i huvudsak av biträdespersonal. Tjänstemännen har i regel sådana anställningsförhållanden som motsvarar statlig ordinarie anställning. Viss del av kadern är dock extra eller tillfälligt anställd. Skyldighet för vederbörande att gå över till statlig tjänst föreligger inte. Enligt gällande kollektivavtal kan tjänsteman emellertid sägas upp bl. a. om tjänsten dras in.

Eftersom arbetsuppgifterna för de lokala skattemyndigheter som övertar uppbörsverkens uppgifter inte ändras nämnvärt i samband med huvudmannaskapsreformen föreslår nämnden att staten tar över all den nuvarande personalen hos uppbörsverken.

Det ligger i statens intresse att personalen vid uppbörsverken, med den kunnighet och erfarenhet den har i fråga om taxering och uppbörd, tas till vara inom den statliga organisationen. Under en övergångstid behövs all nuvarande personal och med undantag för ett antal tjänstemän för rutinarbete kommer den att behövas också framdeles för samma eller liknande uppgifter som den har i dag. Jag delar nämndens och samtliga remissinstansers uppfattning att alla de som är villiga att gå över från kommunal

anställning hos uppborgsverken till motsvarande statlig anställning bör få tillfälle till det. Skulle personalen behöva disponeras om torde det inte möta större svårigheter att bereda de anställda likvärdiga uppgifter hos andra statliga organ. Det finns exempelvis vakanser att fylla vid länsstyrelserna. Härtill kommer att personalomsättningen är hög, åtminstone i de större centralorterna, vilket underlättar en indragning av tjänster om detta skulle visa sig påkallat.

Tidpunkten för förstatligandet

I fråga om tidpunkten för förstatligandet har redan i samband med principbeslutet uttalats att reformen om möjligt bör genomföras senast den 1 januari 1967. Tiden är så långt framskriden att det inte är möjligt att hinna med det nödvändiga förberedelsearbetet före nämnda datum. Valet står därför nu mellan den 1 januari 1967 och en senare tidpunkt.

Med hänsyn till att kommunernas budget löper kalenderårsvis talar praktiska skäl för att huvudmannaskapsändringen sker vid ett kalenderårsskifte. Såväl nämnden som remissinstanserna har ansett att de förberedande åtgärderna kan vidtas till årsskiftet 1966—1967. Också enligt min mening bör detta vara möjligt. Jag föreslår alltså, att uppborgsverken förstatligas den 1 januari 1967. Som jag strax skall återkomma till bör ny fögderiindelning genomföras vid samma tidpunkt.

Formerna för personalövertagandet

De tjänsterättsliga och praktiska problem som kommer upp i samband med övertagandet av kommunalanställd personal har i väsentliga delar lösts vid de tidigare huvudmannaskapsreformerna inom polisväsendet m. m. I likhet med nämnden föreslår jag att dessa lösningar skall få motsvarande tillämpning i fråga om övertagandet av uppborgsverkens personal (se prop. 1962: 148 s. 184, SU 183, rskr 387 och prop. 1964: 100, SU 114, rskr 259). De tjänster som tas upp i personalplan för lokal skattemyndighet fr. o. m. år 1967 bör emellertid formellt sökas av all nuvarande personal som vill komma ifråga till tjänsterna och sedan tillsättas i vederbörlig ordning. Jag anser det inte nödvändigt att vid denna begränsade reform centralisera handläggningen av tjänstetillsättningarna till en särskild tillsättningsnämnd, men Kungl. Maj:t bör ge vissa direktiv åt länsstyrelserna för att tillsättningsärendena skall bli så enhetligt bedömda som möjligt. Stora omplaceringar bör undvikas så långt det kan ske.

Sammanfattningsvis föreslår jag alltså att uppborgsverken förstatligas den 1 januari 1967 och att verksamheten där t. v. skall fortgå i princip som förut samt att staten övertar all nuvarande personal vid uppborgsverken som vill gå över till motsvarande statliga tjänster.

Lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation

Det ADB-system inom folkbokförings- och uppördsväsendet som efter vissa förberedande åtgärder skall genomföras vid årsskiftet 1967—1968 kan beräknas medföra väsentlig arbetslättning för lokal skattemyndighet i fråga om bl. a. framställning och expediering av debetsedlar, längdföring, skatteuträkning och slutlig debitering av skatt och försäkringsavgifter. Dessa rutinbetonade arbetsuppgifter är f. n. mycket personalkrävande. Utan att gå in närmare på de enskilda detaljerna i systemet har nämnden räknat med att man kan reducera biträdespersonalen hos lokal skattemyndighet med närmare 40 % genom datareformen. Gentemot denna beräkning har remissinstanserna uttalat stor tvekan. De har allmänt gjort gällande att nämnden inte till fullo har beaktat alla de kontroller m. m. som blir nödvändiga i ADB-systemet. Personalbesparingarna som gäller anställda med rutinuppgifter anses därför inte komma till synes förrän det nya systemet har varit i drift under någon tid.

Enligt min uppfattning är det inte nödvändigt att söka närmare precisera hur stor rationaliseringsvinsten av enbart datareformen kan komma att bli. Också andra omständigheter, framför allt en ny och mera rationell distriktsindelning, kommer nämligen att återverka på personalbehovet i den framtida organisationen. Jag anser det därför tillräckligt att i detta sammanhang slå fast att automatiseringen i och för sig kommer att innebära ett betydande bortfall av arbetsuppgifter som ger utrymme för att friställa personal.

Rationaliseringsvinsten genom ADB-systemet kan antingen utnyttjas för att intensifiera verksamheten på nuvarande områden eller också tas ut i den formen att personalen och därmed kostnaderna minskas. Det råder enighet bland remissinstanserna om att man i enlighet med nämndens förslag bör utnyttja rationaliseringsvinsten i första hand till att öka organisationens slagkraft genom att sätta in den personal som frigörs genom datareformen på arbetsuppgifter som hittills har varit eftersatta.

Även jag anser att detta bör vara förstahandsmålet. Som landskontorsutredningen har förordat i sitt remissyttrande bör man ta till vara tillfället att behålla personal, som är erfaren och kunnig i beskattning. Det finns dock som bl. a. statskontoret och flera länsstyrelser har framhållit anledning att gå fram med återhållsamhet när det gäller att öka arbetsuppgifterna för kvalificerad personal hos de lokala skattemyndigheterna, eftersom det råder brist på tjänstemän i mellangraderna. De kvalificerade biträdena, som har varit ryggraden i nuvarande organisation, kommer att behövas för hittillsvarande och ofrånkomliga nya arbetsuppgifter. Den nuvarande personalramen bör därför i huvudsak behållas. I fråga om personal för rutinuppgifter bör den reduktion som kan bli aktuell ske successivt genom naturlig avgång.

De framtida arbetsuppgifterna

Den framtida verksamheten för lokal skattemyndighet bör som nämnden har anfört liksom hittills vara inriktad på folkbokföring, taxering, uppbörd och allmän försäkring och på serviceverksamhet inom ansvarsområdet. Utökning av verksamheten till andra områden bör alltså inte komma ifråga t. v.

Inom *folkbokföringen* kommer lokal skattemyndighet i enlighet med vad nämnden har anfört att få vissa nya arbetsuppgifter med den för ADB-systemet grundläggande fastighetsredovisningen. Vad däremot gäller personredovisningen, bl. a. kyrkobokföringen, är det f. n. inte möjligt att ta ställning till om lokal skattemyndighet skall ha hand om primärregistreringen av befolkningen. Denna fråga får övervägas av nämnden i anslutning till det utredningsarbete som pågår inom 1958 års utredning kyrkostat. Jag begränsar mig därför här till att konstatera att folkbokföringen inte undergår någon nämnvärd förändring genom införandet av ADB-systemet.

I fråga om *taxeringsarbetet* och arbetsfördelningen mellan å ena sidan lokal taxeringsnämnd och å andra sidan lokal skattemyndighet och länsstyrelsen finns det som nämnden har framhållit påtagliga brister f. n. Åtskilliga av taxeringsnämndernas rutingsområden är väl lämpade att utföras av lokal skattemyndighet. De förslag nämnden lägger fram om sådan medverkan från lokal skattemyndighets sida redan vid 1968 års taxering har föranlett invändningar i en del remissvar. Sålunda har man bl. a. från några länsstyrelser sida varnat för att i hög grad satsa på dylik medverkan under den tid på året som av andra skäl är arbetstyngd för lokal skattemyndighet. Lokal skattemyndighets medverkan har därför ansetts böra begränsas till rent förberedelsearbete åt taxeringsnämnderna.

Enligt min mening bör liksom hittills Kungl. Maj:t och länsstyrelserna föreskriva i vilken omfattning lokal skattemyndighet skall biträda de lokala taxeringsnämnderna i arbetet. I stort sett kan jag biträda nämndens förslag att de lokala skattemyndigheterna skall få ökade uppgifter i fråga om taxeringen i första instans. Förslagen bör emellertid genomföras successivt i den takt som personalresurserna medger.

Jag tillstyrker vidare förslaget att lokal skattemyndighet skall biträda länsstyrelsens taxeringssektion vid erforderlig eftergranskning av taxeringarna. Detta arbete lämpar sig väl för det lokala organ som dels normalt förvarar deklarationshandlingarna, dels kan lämna bistånd under en för länsstyrelsen arbetstyngd period och dels nyligen har tillagts befogenhet att rätta vissa taxeringsfel. Vidare förordar jag att den lokala skattemyndigheten i Stockholm, där f. n. tillämpas ett förfarande som i vissa hänseenden avviker från det som tillämpas i landet i övrigt, fr. o. m. 1967 skall svara för överståthållarämbetets nuvarande uppgifter beträffande den gemensamma taxeringsnämnden och förvaringen av deklARATIONER.

Uppbörd och allmän försäkring har bl. a. det gemensamt att arbetsgivar-kontrollen åvilar lokal skattemyndighet i första hand. På båda områdena behöver denna kontroll intensifieras. Nämnden och remissinstanserna anser det angeläget att förstärka organisationen så att arbetsuppgifterna ifråga blir tillfredsställande utförda och ger resultat. Jag delar denna uppfattning.

Kronofogdemyndigheterna biträder f. n. de lokala skattemyndigheterna med arbetsgivar kontroll. Som exekutionsväsendets organisationsnämnd anmärker beror omfattningen av det biträde som kronofogdemyndighet kan lämna på hur arbetstyngd myndigheten är av sina huvuduppgifter. På längre sikt bör därför enligt min mening de lokala skattemyndigheterna få resurser att ombesörja kontrollen med egen personal. I dagens personalsituation torde det visserligen inte vara möjligt att lita enbart till de lokala skattemyndigheterna, men jag anser att det är lämpligt att berörda kontrollfunktioner successivt flyttas över till dessa myndigheter. Slutmålet bör vara att kronofogdemyndigheten biträder med exekutiva åtgärder men avlastas själva kontrollarbetet.

Till uppbördsverksamheten hör bl. a. att granska och fördela de skatteinbetalningar som sker över postgirokonto 300. För städernas del har arbetet skötts av uppbördsverken. Nämnden föreslår att dessa uppgifter i samband med datareformen skall flyttas över till länsstyrelserna utom i fråga om Stockholm, där de skall ligga kvar hos uppbördsverket. Jag biträder förslaget att uppgifterna skall övertas av länsstyrelserna. Enligt min mening bör samma ordning gälla även i Stockholm. I likhet med statskontoret anser jag därför att ifrågavarande arbetsuppgift bör i ADB-systemet utföras inom överståthållarämbetets datakontor eller under dess medverkan.

På försäkringsområdet föreslår nämnden beträffande Stockholm den ändringen att lokal skattemyndighet skall överta överståthållarämbetets arbete med att fastställa pensionsgrundande inkomst och granska arbetsgivaruppgifter. Härigenom skulle förfarandet bli enhetligt i hela landet. Förslaget har tillstyrkts av bl. a. statskontoret och riksförsäkringsverket. Även jag förordar förslaget som bör genomföras vid 1967 års ingång. Frågan om den medverkan i ATP-arbetet som taxeringsnämnderna i Stockholm lämnar bör fortgå som förut har föranlett olika uttalanden vid remissbehandlingen. Medan överståthållarämbetet tillstyrker sådan ordning förordar statskontoret att ATP-arbetet i Stockholm liksom i övriga delar av landet skall skötas av lokal skattemyndighet. Enligt min mening bör omfördelningen av ATP-arbetet mellan överståthållarämbetet och lokal skattemyndighet genomföras innan man tar ställning till om sistnämnda myndighet också skall ombesörja den förberedande handläggning som taxeringsnämnderna i Stockholm fullgör. Frågan bör därför prövas slutligt först efter genomförandet av datareformen.

Enligt nämndens förslag som remissinstanserna har tillstyrkt skall stats-

kontoret vidta *organisationsundersökningar* för att klarlägga bl. a. formerna för samverkan mellan lokal taxeringsnämnd och lokal skattemyndighet samt hur arbetet i övrigt bör bedrivas hos sistnämnda myndighet. Detta är enligt min mening en angelägen uppgift. Undersökningarna bör kunna medföra kostnadsbesparingar för statsverket. För personalen torde ändamålsenliga kontorsrutiner, väl avvägda arbetsuppgifter och lämplig arbetsfördelning öka både effektiviteten och trivseln i arbetet.

Vid dessa undersökningar bör också övervägas vilken form av service från lokal skattemyndighets sida som allmänheten och myndigheterna är mest betjänta av. Vidare bör utredas hur arbetet skall bedrivas internt på avdelningar eller arbetsdetaljer inom de större lokala skattemyndigheterna för att organisationen skall fungera så effektivt som möjligt och god kontakt kunna uppehållas med fögderiet och dess invånare.

Distriktsindelningen

Gällande indelning i verksamhetsområden för lokal skattemyndighet är föråldrad. Den är inte anpassad till den nya kommunblocksbildningen. I vissa orter finns f. n. både uppbördsverk och ett eller flera häradskrivarkontor, som bör kunna slås ihop. Åtskilliga av de nuvarande distrikten är för små för att utgöra rationella arbetsenheter. En nyindelning är av tekniska skäl önskvärd innan ADB-systemet träder i kraft. Jag anser därför att tiden nu är mogen att ändra distriktsindelningen. Den bör lämpligen genomföras i samband med att uppbördsverken förstatligas och de lokala skattemyndigheterna omorganiseras den 1 januari 1967. I samband härmed bör som enhetlig beteckning för lokal skattemyndighets verksamhetsområde införas »fögderi».

Huvudprinciperna för ny fögderiindelning bör enligt nämnden vara att verksamhetsområdena för de lokala skattemyndigheterna görs så stora att de ger underlag för en rationell kontorsorganisation. Samtidigt måste myndigheterna kunna tillgodose rimliga krav på service gentemot andra myndigheter och allmänheten. Verksamhetsområdena bör bildas på grundval av de fastställda planerna för ny kommunindelning och ha en befolkning på i regel minst 45 000 invånare. I särskilda fall måste dock mindre distrikt godtas. Endast i undantagsfall bör befolkningstalet understiga ca 25 000. Det indelningsförslag som nämnden lägger fram med tillämpning av dessa riktlinjer innebär att antalet distrikt minskas från 185 till 123 bl. a. genom sammanslagning av distrikt med kontor på samma orter och indragning av ett tjugotal stationeringsorter. Indelningsförslaget har upprättats efter ingående överläggningar med länsstyrelserna.

I likhet med nämnden anser jag det givet att fögderiindelningen liksom de nyligen beslutade nyindelningarna i polis-, åklagar- och kronofogde-

distrikt skall bygga på den nya indelning som fastlagts genom kungörelsen den 21 maj 1964 (nr 162) om fastställda planer för länens indelning i kommuner. Avsteg från denna kommunindelning bör dock ske i de fall då kommun enligt den nya indelningen f. n. tillhör skilda län. Med dessa grunder för fögderiindelningen kan fögderierna anpassas till bl. a. indelningen i kronofogdedistrikt. Sistnämnda indelning bör beaktas såtillvida att fögderi om möjligt inte kommer att ingå i mer än ett kronofogdedistrikt. Om dessa utgångspunkter råder enighet bland remissinstanserna.

Också i fråga om fögderiernas storlek har remissinstanserna i allmänhet godtagit nämndens förslag även om önskemål på en del håll har förts fram om såväl större som mindre fögderier. Bland dem som har förordat mindre fögderier hyser man i många fall farhågor för att den indragning av stationeringsorter som nämndens förslag leder till kommer att medföra försämrad service och kontakt med allmänheten. Jag vill med anledning härav erinra om att länsstyrelserna redan f. n. har möjlighet att föreskriva att lokal skattemyndighet skall ha mottagning för allmänheten även på annan ort än den där myndigheten är stationerad. Tid och plats härför bestämmer länsstyrelsen. Denna möjlighet skall givetvis finnas också i fortsättningen. Härigenom kan servicebehovet enligt min mening tillgodoses i betydande grad även i vidsträckta fögderier.

Det väsentligaste skälet för nämndens förslag att reducera antalet verksamhetsområden för lokal skattemyndighet har varit strävan att skapa underlag för arbetsenheter som skall vara rationella med hänsyn till arbetsfördelning och personalsammansättning. Förslaget har emellertid utarbetats även med beaktande av servicebehovet.

Vid en fögderiindelning efter de linjer som nämnden har dragit upp kan inte undvikas att stor spännvidd kommer att finnas kvar mellan de befolkningsmässigt största och minsta distrikten. Av de nya fögderierna enligt nämndens förslag har ca 25 närmare 100 000 invånare eller däröver. Från vissa synpunkter kunde det kanske vara önskvärt att dela dessa i mindre distrikt, men kontoren i de uppdelade distrikten måste ändå förläggas till samma ort. Härigenom försvinner ett av de starkaste motiven för mindre distrikt, nämligen tillgodoseendet av servicebehovet genom spridning av stationeringsorterna. Erfarenheterna visar också att de stora enheter som finns redan i dag, nämligen uppbördsverken i storstäderna, fungerar tillfredsställande. Det torde från allmänhetens synpunkt vara fördelaktigt att ha ett enda kontor i orten att vända sig till så att tvekan inte uppstår om tillhörigheten till det ena eller det andra fögderiet. Om arbetet kräver det kan uppdelning göras internt på avdelningar som var och en sköter sitt geografiska område. Inom den stora enheten kan vissa slag av arbetsuppgifter också behandlas av specialavdelning.

Enligt min uppfattning, som överensstämmer med huvuddelen av remiss-

instansernas, innebär förslaget allmänna grunder en lämplig avvägning mellan de skilda synpunkter som gör sig gällande i detta sammanhang. Jag föreslår därför att de föreslagna riktlinjerna läggs till grund för ny fögderiindelning. Det ankommer på Kungl. Maj:t att enligt dessa riktlinjer fastställa den nya indelningen. Vid mina överväganden i det följande av personal- och medelsbehoven för den nya organisationen räknar jag med att antalet fögderier kommer att bli 120.

Personalbehov och anslagsberäkningar

Nämndens beräkningar av *personalbehovet* i den nya fögderiorganisationen tar sikte på förhållandena fr. o. m. år 1968, då ADB-systemet i allt väsentligt förutsätts ha genomförts. Förslaget grundar sig på den nya fögderiindelningen som föreslagits gälla fr. o. m. den 1 januari 1967 och som beräknas medföra vissa personalbesparingar. Totalt skall enligt nämndens förslag den nya fögderiorganisationen omfatta ca 3 300 tjänster, varav 123 chefstjänster samt 383 i assistentgrader och återstående ca 2 800 i biträdeskarriär. I antalet biträden har nämnden räknat in ca 150 årsarbetskrafter utan fasta tjänster.

Vid remissbehandlingen av förslaget har man i allmänhet lämnat frågan om fördelningen av personalen på chefstjänstemän, assistenter och kvalificerade biträden resp. övrig personal utan erinran. Däremot har man som jag förut antytt från många håll riktat invändningar mot den personalminskning som nämnden har ansett kan ske och hävdad att det personalbehov som kommer att föreligga blir högre än nämnden räknat med. Bl. a. har man pekat på att åtskilliga distrikt när organisationen genomförs kommer att ha högre invånarantal än det som nämnden har lagt till grund för sina överväganden.

Även om de beräkningar som nämnden har gjort är approximativa, utgör de enligt min mening en tillfredsställande grundval för erforderliga personalplaner och anslagsberäkningar. Vid min granskning av förslagen har jag dock funnit vissa smärre justeringar påkallade med hänsyn till befolkningsutvecklingen i olika fögderier. Särskild uppmärksamhet kräver frågan om personalbehovet i de största distrikten. Att döma av hittillsvarande erfarenhet har vissa svårigheter förelegat att bemästra de särskilda problemen i storstäderna, där bl. a. koncentrationen av arbetsgivare och rörelseidkare är hög i förhållande till invånarantalet och personalomsättningen är stor. Med hänsyn till angivna förhållanden har jag funnit det befogat att öka den av nämnden föreslagna personalen med ett trettiotal fasta tjänster. Sammanlagt upptar mitt förslag till personalplan 3 183 fasta tjänster, var till kommer tillfällig personal, ca 150 årsarbetskrafter. Statskontoret bör få i uppdrag att vid blivande organisationsundersökningar se över personalbehovet ytterligare.

I fråga om tjänstebenämningarna för personalen i den nya fögderiorganisationen bör man sträva efter ett enhetligt system. Eftersom prefixet »krono» har tagits i anspråk för tjänsterna inom exekutionsväsendet bör den nuvarande benämningen kronokamrerare som används inom de kommunala uppborädsverken inte komma i fråga. Som landskontorsutredningen har anfört bör vidare prefixet »skatte» reserveras för tjänster inom en framtida ny taxeringsorganisation. För min del förordar jag att tjänstebenämningen häradsskrivare, som har vunnit hävd inom den hittillsvarande statliga organisationen för lokal skattemyndighet, behålls i de mindre och medelstora fögderierna som tjänstetitel för myndighetens chef. För övriga tjänster inom den nya organisationen förordar jag att prefixet »fögderi» utnyttjas. Härigenom kan man direkt genom tjänstebenämningen utläsa anknytningen till fögderiorganisationen. Chef för större fögderi bör med tillämpning av denna princip ha tjänstetiteln fögderidirektör.

På grundval av ett inom inrikesdepartementet upprättat organisationsförslag har statens avtalsverk fört förhandlingar med statstjänstemännens huvudorganisationer om *anställnings- och arbetsvillkor m. m.* både för personalen vid häradsskrivarkontoren och för den personal som i samband med huvudmannaskapsreformen går över från de kommunala uppborädsverken till de motsvarande nya statliga lokala skattemyndigheterna. Förhandlingsresultatet, som framgår av ett den 13 mars 1966, under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande, slutet avtal mellan statens avtalsverk och vederbörande personalorganisationer, innebär bl. a. följande lönegradsplacementer för den i organisationsförslaget upptagna fasta personalen i fögderierna.

Chef för lokal skattemyndighet (120 tjänster):

1 fögderidirektör	B 4
2 fögderidirektörer	B 3
20 fögderidirektörer	B 1
17 häradsskrivare	A 27
71 häradsskrivare	A 25
9 häradsskrivare	A 23

Assistentpersonal m. fl. (376 tjänster):

2 avdelningsdirektörer	B 2
3 avdelningsdirektörer	B 1
6 fögderisekreterare	A 27
27 fögderisekreterare	A 25
27 fögderisekreterare	A 23
29 fögderiassistenter	A 21
59 fögderiassistenter	A 19

119 fögderiassistenter	A 17
104 landskanslister	A 9/15

Biträdespersonal (2 626 tjänster):

35 förste kontorsskrivare	A 15
203 kontorsskrivare	A 13
483 kansliskrivare	A 11
610 kontorister	A 9
611 kanslibiträden	A 7
684 kontorsbiträden	högst A 5

Expeditionsvaktspersonal m. fl. (61 tjänster):

1 materialförvaltare	A 13
2 expeditionsförmän	A 11
54 förste expeditionsvakter	A 9
4 expeditionsvakter	A 7

Avtalet innefattar även vissa övergångsanordningar som har till syfte att utgöra skydd mot löneminskning för dem som går över från tjänst vid uppborðsverk till tjänst i fögderiorganisationen, samt reglerar bl. a. frågor om ersättning för flyttningskostnader och rätt att behålla vikariatslön under vissa förutsättningar.

Riksdagens lönelegation har godkänt avtalet, dock under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningar som legat till grund för avtalet.

Av de nyss angivna tjänsterna bör cheftjänsterna och övriga tjänster på löneplan B, tjänsterna som fögderisekreterare i A 23, fögderiassistent, förste kontorsskrivare, kontorsskrivare och kansliskrivare inrättas som ordinarie, medan återstående tjänster inrättas som extra ordinarie. Antalet ordinarie tjänster blir med angiven fördelning 1 080.

I den mån ordinarie tjänsteman vid uppborðsverk går över till den motsvarande statliga organisationen men därvid inte kan beredas ordinarie tjänst, bör han anställas som extra ordinarie tjänsteman. Kan han i den kommunala anställningen åberopa ordinarie anställning under minst 15 år eller, om han fyllt 40 år, under minst 10 år bör han dock erhålla personlig statlig ordinarie tjänst i lönegrad motsvarande den kommunala tjänsten. Jag föreslår att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att vid behov inrätta sådana ordinarie och extra ordinarie tjänster.

Kungl. Maj:t bör äga föra sådana statliga ordinarie tjänster på övergångsstat, vilkas innehavare inte får annan likvärdig eller högre ordinarie tjänst i samband med reformen.

Jag förordar vidare att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande

att i likhet med vad som skett vid tidigare förstatliganden och omorganisationer vidta de övriga övergångsordningar som kan visa sig bli nödvändiga.

Vid en omorganisation av den omfattning det här gäller är det av praktiska skäl nödvändigt att samtliga de i den nya personalplanen upptagna tjänsterna kungörs till ansökan lediga.

För att erhålla kronokamrerar- eller häradsskrivartjänst gäller f. n. vissa kompetenskrav. Oavsett om man i fortsättningen vill bibehålla särskilda behörighetsvillkor eller inte bör man av den som skall erhålla chefs-tjänst i den nya organisationen fordra — förutom arbetsledarförmåga — kunnighet i och erfarenhet av det specialbetonade ämnesområde det här gäller. Samma bör också gälla för avdelningsdirektörer och fögderisekretärer. Särskild utbildning för dessa uppgifter ges bl. a. i de kurser som länsstyrelsernas utbildningsnämnd anordnar för landskontorens landskanslistor och som även tar sikte på häradsskrivartjänst. Det synes därför naturligt att rekryteringen också i fortsättningen sker bland tjänstemän med denna utbildning. För fögderiassistenttjänsterna, vilka naturligt sluter an till och kompletterar landskanslistkarriären på landskontor, bör gälla samma behörighetsvillkor som för denna karriär.

Vid uppborndsverken finns åtskilliga tjänstemän i mellangrad som inte uppfyller dessa behörighetsvillkor. Som nämnden uttalat bör dispens kunna komma ifråga för dessa. Sådana frågor får övervägas av Kungl. Maj:t.

Vad härefter angår *medelsbehovet* för nästa budgetår har länsstyrelserna i sina anslagsframställningar beräknat detta för den nuvarande statliga organisationen för tiden den 1 juli—den 31 december 1966. *Avlöningskostnaderna* för häradsskrivarorganisationen har därvid angetts till i runt tal 18,2 milj. kr. Denna beräkning anser jag mig kunna godta. På grundval av den träffade förhandlingsöverenskommelsen och tillgängliga uppgifter om personalsammansättningen vid uppborndsverken och häradsskrivarkontoren uppskattar jag i huvudsaklig överensstämmelse med nämndens beräkningar medelsbehovet till avlöningar i den nya fögderiorganisationen för tiden den 1 januari—den 30 juni 1967 till 31,7 milj. kr. för personal enligt personalplanen och till 6 milj. kr. för personal i övrigt, dvs. den personal som måste bibehållas tills datareformen genomförs. Totalt beräknar jag sålunda avlöningskostnaderna för nästa budgetår till 55,9 milj. kr. Kostnaderna för den personal som skall handha de uppgifter ifråga om administrationen av den allmänna tillägspensioneringen som har lagts på de lokala skattemyndigheterna kan enligt oförändrade grunder beräknas till 11 640 000 kr. Dessa kostnader skall bestridas av allmänna pensionsfonden. I avlöningsstaten bör därför tas upp en inkomstpost som svarar häremot. Jag förordar därför att ett förslagsanslag av 44 260 000 kr. för nästa budgetår anvisas till avlöningskostnader för fögderiorganisationen.

Som redan har sagts skall arbetet med administrationen av den all-

männa tilläggspensioneringen fr. o. m. den 1 januari 1967 föras över från överståthållarämbetet till den lokala skattemyndigheten i Stockholm. Hän-syn härtill har inte tagits vid beräkningen av anslaget Överståthållarämbe-tet: Avlöningar för nästa budgetår. På grund av överföringen kommer så-väl utgifterna som inkomsterna under anslaget att minska med 400 000 kr. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att vidta härav föranledda dispositioner.

Länsstyrelserna har beräknat *omkostnaderna* för den nuvarande härads-skrivarorganisationen för tiden den 1 juli 1966—den 31 december 1966 till ca 1,7 milj. kr. Jag anser mig kunna godta denna beräkning. För tiden den 1 januari—den 30 juni 1967 har nämnden enligt viss schablon beräknat den nya fögderiorganisationens omkostnader till 3 870 000 kr. och intäk-ter i verksamheten till 50 000 kr. Vissa kostnader i samband med omorga-nisationen såsom flyttningskostnader har härvid inte medräknats. Då upp-bördsverkens nuvarande omkostnader inte kan framräknas anser jag att nämndens beräkningar av de löpande omkostnaderna får godtas. Jag före-slår emellertid att för vissa engångsutgifter, bl. a. kompletterande inven-tarieanskaffningar och flyttningskostnader m. m. i samband med om-organisationen, beräknas ett belopp av i runt tal 500 000 kr. I omkostnads-staten bör även föras upp inkomst från allmänna pensionsfonden för till-läggspensioneringens administration. Dessa inkomster kan beräknas till 1 320 000 kr. Jag förordar sålunda att ett förslagsanslag till omkostnader för fögderiorganisationen av 4,7 milj. kr. anvisas för nästa budgetår.

Anslagen till fögderiorganisationen, som i riksstaten för innevarande bud-getår är uppförda under rubrikerna Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar och Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader, bör fr. o. m. budgetåret 1966/67 betecknas Fögderiorganisationen: Avlöningar resp. Fögderiorganisationen: Omkostnader.

Den föreslagna omorganisationen påverkar också medelsbehovet för länsstyrelserna. Vissa arbetsuppgifter som överståthållarämbetet nu har kommer att fr. o. m. den 1 januari 1967 läggas på fögderimyndigheten i Stockholm. Vidare kommer ett antal landskanslistjänster som finns upp-tagna på länsstyrelsernas personalplan att kunna dras in. Å andra sidan kan viss förstärkningspersonal bli nödvändig under någon tid i samband med övergången till den nya organisationen. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att ta hänsyn till dessa förhållanden vid fördelningen av anslagen för nästa budgetår.

Hemställan

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

A. besluta att de kommunala uppborndsverken skall för-statligas den 1 januari 1967;

Kungl. Maj:ts proposition nr 66 år 1966

B. godkänna de av mig angivna riktlinjerna för lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation;

C. bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela de föreskrifter och vidta de åtgärder i övrigt som fordras för genomförande av de framlagda förslagen samt meddela nödvändiga övergångsbestämmelser;

D. bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för fögderiorganisationen i överensstämmelse med de förslag jag har redovisat;

E. godkänna följande avlöningsstat för fögderiorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

*Avlöningsstat**Utgifter*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	17 200 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förlagsvis</i>	38 700 000
	<hr/>
	Summa kr. 55 900 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från allmänna pensionsfonden	11 640 000
	<hr/>
	Nettoutgift kr. 44 260 000

F. till *Fögderiorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 44 260 000 kr.;

G. till *Fögderiorganisationen*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4 700 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas propositionen av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ingemar Reimer

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Inledning	3
Uppbördsverkens förstatligande	6
<i>Nuvarande förhållanden</i>	6
<i>Nämnden</i>	8
Uppbördsverkens säruppgifter	9
Uppbördsverkens personal	13
Tidpunkten för förstatligandet	15
Formerna för personalövertagandet	16
<i>Remissyttrandena</i>	18
Uppbördsverkens säruppgifter	18
Uppbördsverkens personal	21
Tidpunkten för förstatligandet	22
Formerna för personalövertagandet	22
Lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation m. m.	25
<i>Datareformens inverkan på arbetsuppgifterna</i>	25
<i>Nämnden</i>	26
De framtida arbetsuppgifterna	26
Distriktsindelningen	34
Personalbehov och anslagsberäkningar	38
<i>Remissyttrandena</i>	45
De framtida arbetsuppgifterna	46
Distriktsindelningen	55
Personalbehov och anslagsberäkningar	57
Föredraganden	60
Inledning	60
Uppbördsverkens förstatligande	60
Lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation	64
Hemställan	73